

26
1912

మానవరత్నవర్ణిపిక

మొదటి సంచిక

లోకహితార్థమున ప్రాచీనకాలము నుండి
పాశ్చాత్యనామోదయము నొందుచున్న
మనస్సురానియందును
నాకూలములైన సుబ్బరామయ్య
రచియుండుట
పండితులచే పరిచూపించి
వర్ణనాన్వయకరమునగుట
లిఖ్యులించి ముల్లయ్యగారు ముద్రాపరచుట
ప్రవృత్తమయినది

కావలి

ఎద్దులయ్యగారు ముద్రాపరచుట
ముద్రాపరచుట

1912

ప్రచురము

శ్రీ రస్తు.

శ్రీ సుబ్బరాయవద్యంబులను

మా నవధర్మప్రదీపిక.

మొదటిసంపుటము.

“ ————— ”

లోకహితార్థంబుగ బ్రాహ్మణకాగ్రీక నివాసుండును

సాధుజనామోమండును సాంఖ్యతారకా

మనస్కోపాసకుండునునగు

పో కూ రు సు బ్బ రాయ ని చే

“ చియింపబడి ”

పండితులచే సరిజూపించి

సద్విజనాహ్లాదకరంబగునటుల

ప్రియ్యబిండి మల్లయ్యగారున్న మరికొందరియొక్క

ద్రవ్యసహాయంబున

కా. వ లి

ఎడ్వర్డు ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపబడియె.

1912.

[దీనివెల 4 అణాలు.

శ్రీ
విజ్ఞప్తి.

శ్రీమద్రేదాంతసారులును - మహాయోగపురుషులును - భా
వాతీతులును - విశ్వబ్రహ్మవంశోద్భవులును - సువర్ణసగోత్రస్తు
లును - హనుమునిగిరి నివాసకులునగు చెరుకూరి శివరానుబ్ర
హ్మేంద్ర యచలగురుస్వాములు మదీయ జన్మసాధల్యశనుగుంచి
శ్రీరాజయోగమువదేశించి కౌన్సిదిసంబుల కనుభవజ్ఞానమును స
రిశీలించి కవిత్వసిద్ధిగలుగనభయంబొనంగె నంతకొండవయ్యలత్య లభిం
పింపనేను గురుతారావళియును - మైరానానాటకంబును - శి
మామహేశ్వరశతకంబును - త్రిపురాసురవధయును - సునుతిప
ద్యములను-యచలమార్గంబును - సుందరాకాండంబును - వచన
రీతిలఘు వైద్యశాస్త్రంబును - రచించినాడ - ధనములేమిచే
కొండరి ద్రవ్యసహాయమువలన 1905 సంవత్సరంబున రచియిం
చిన సుబ్బరాయవద్యములను మానవధర్మప్రదీపికయందును పూర్వ
భాగమునున్న 1910 న సంవత్సరములో రచించిన రెండవ
సంపుటమగు పుత్తరభాగమును మాత్రము ముద్రింపించడమైనది.

ఇట్లార్యజ్ఞ విధేయుడు,

పోకూడు సుబ్బరాయుడు,

. బ్రాహ్మణకాళిక.

గీ॥ సత్వభావులుగుమూర్తి సములుక్రొత్త పల్లెబ్రహ్మయ్య
ధరపాండి పాటికామ - యార్యులాదిగపెద్దలనభినుతించి - గ్రం
థమొనరింతు పరమేశ్వరదాసగలుగ.

శ్రీ

విషయ సూచిక.

ఈ గ్రంథమందున మునుష్యవర్తనమున్ను - గృహజలశల్యవా
స్థువులున్ను - ముహూర్తప్రకరణమున్ను - కాలమానస్థితిగురిం
చిన సుభిక్షదుర్భిక్షవర్తనయున్ను - గ్రహనాశయాస్థ మానాభివ
ర్ధనమున్ను - శ్రవణఫలమున్ను - ప్రశ్నోపవిషయమున్ను - శ
భివవిషయములున్ను - యంత్రవిషయములున్ను - బాలగ్రహ
చికిత్సావిషయములున్ను - స్వప్నఫలవిషయములున్ను - ఛా
యాపురుషాది విషయములున్ను - సాముద్రికవిషయమున్ను -
వైద్యవిషయమున్ను సంగ్రహముగా జేర్చిబడియున్నవి.—దీని
వెల అణాలు ౦—౪—౦.

ఈ గ్రంథముముక్క రెండవసంపుటను ఉత్తరబాగంబున
శ్రీ పురుష వర్తనలున్ను - ప్రయాణాది ముహూర్తవిషయము
లున్ను - గోచారి, శిఖున ఫలములున్ను - సాముద్రికాది ధర్మ
ములున్ను - గృహస్తధర్మములున్ను - వైద్య విషయమున్ను -
మోక్షానుకూలమగు సమస్తధర్మములున్ను - సుమతీశతకమును -
అచలవార్గమున్ను - ఆహంగయోగ నిరూపణమున్ను - సంగ్ర
హముగా జేర్చిబడియున్నవి.

దీని వెల అణాలు ౦—౪—౦.

ఇట్లు సుజావిధేయుడు,

పోకూరు సుబ్బరాయుడు.

శిష్యులు. గురువు శివరామమూర్తి. శిష్యులు.

శ్రీ ర స్త్ర.

శ్రీపుమామహేశ్వరాయనమః

శ్రీసుబ్బరాయపద్యములను

ఘానవధర్మవదీపిక.

పూర్వభాగము.

శ్లో॥ గురుబ్రహ్మ గురోర్విష్ణుః । గురుదేవః పూమహేశ్వరః ।

గురుసాక్షాత్పరబ్రహ్మః । తస్మై శ్రీ గురునేనమః ॥

శ్రీగిరిజామనోధవుడు శ్రీలలరామచు నిండుకోర్కెచే ।

నాగరికంబుకై సలిల నామకకన్యశాంకవహ్నుల ।

నేగధరించియందునను వేట్కజనించక నాశ్రయింపగా ।

నీగిసుభాషణాకృతి వహించుభగవద్గుణశింతు నెప్పుడెక ।

ఉ॥ శ్రీలలనాజనార్దనుల జెల్వగుశైలజ భూతనాథుల - న్నా
లగభారతీవిధుల సామజవక్త్రు గురుప్రకాండము - న్నేలగు భక్తి
చేగొలచి మేదినిమాయులవేల్పుయైనశ్రీ - వ్యాళకు లేందృపేర కృ
తివ్రాశి సమర్పణజేతుబోవగన్ ॥ కం॥ కృతిలో వద్యములకు
తుద - నతికెదనే సుబ్బరాయుడనునదిమొదలీ - క్షితిగలసర్వాఖ్య
లున - న్నతి నెనరున నాది శేషుడారశిబోవగన్ ॥ సీ॥ వసుధవిశ్వ
బ్రహ్మ వంశసాగరసోముడఖిల తేజోవంతుడపలమాన - నుండు
నజ్జననమృతుండు పోకూరు వీరాచార్యుడను ఘనుండలరుచుండు -
నచ్చమాంబాయన సతనికళత్రంబు యమ్మిధునంబునోవతరించి - న
ట్టి పుత్రత్రయంబతియోగ్యులనవచ్చు నందునమత్ పితృ డమలయ
శుడు - సుబ్బరాయాంహ్మయుండని సాంపుమీరు - మాతృకభిధా
న మనినకామాక్షమాంబ - వారిలకుముద్దు తనయుండ పరగనన్ను
సుబ్బరాయుండటందురు సుబ్బరాయ ॥ గీ॥ మాసువంశగోత్ర
మరయభద్రాశ్విన - మనడినామమయ్యె వినుమునీడు - పూర్వ
కరుణవలన బొడమువంశంభును - నన్ను నేలవలయు పన్నగేంద్ర ॥
గీ॥ పూర్వకపులనెల్ల పూర్వభక్తివలంతు - నిష్కడున్న వారిగొప్ప
జేతు - కుకవిగణము మీదగురి నిల్వదెప్పుడు - సుఖమొనంగిబో
పు సుబ్బరాయ ॥ గీ॥ చందశబ్ద ప్రబంధముల్ చదువలేదు - ఎ
రుగ కావ్యంబులెట్టిపూ ధరణిలోన - గ్రంథవాచకమాలేదు ఘ
నులుదరచ - న్నదైవకృపవల్లజేతు గ్రంథముఘణింద్ర ॥ కం॥ బా
లులపలుకులువతుగా - నాలించుచుకోవభావమందకజేమి - న్నా
లింప బుధవరస్థితి - చాలాజేయుదునుభువిని సాహస్రఫణా ॥ గీ॥
గ్రంథమున పూర్వభాగంబునందుజ్యోతి - షమునుయుత్తర భా
గంబు జదివిజూడ - జనులసంసారధర్మముల్ ఘనులమతము - నె
రుక బడవ్రాతు ధరణిలో గరళదంష్ట్రా ॥ సీ॥ శ్రీవసుంధరను

ప్రశిద్ధిగా భరియింప నేదేవునకుజెల్లు నీకుగాక - బలిసద్గమునను
 దోర్బలశక్తినివశింప నేదేవునకుజెల్లు నీకుగాక - పద్ధనాభునకు
 తల్పంబౌచు ప్రబలంగ నేదేవునకుజెల్లు నీకుగాక - చంద్రశేఖరుని
 భూషణరీతివెలుగంగ నేదేవునకుజెల్లు నీకుగాక - నీవు భూమికాది
 దేవుండవు మదీయ - గృహనివాసవేల్పు విహమునందు - నన్ను
 కరుణజూచి సనవరతంబున నుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరాయ || గీ||
 ఇష్టదైవ వినుతినిటుల' గావింపుచు - నేను వ్రాయబూనుకున్న
 గ్రంథ - మునక నాద్యమెట్టులనిన జెప్పనలంతు - సుఖమొసంగు
 మయ్య సుబ్బరాయ || నీ|| శ్రీవసుంధరను సుశ్రేయుండు భద్రా
 శ్వసంబనియెడి గోత్రసంభవుండు - ప్రవిమలుండును విశ్వబ్రహ్మ
 వంశుండును శివరామ నామంబుచేతప్రబలు - సత్పాతృడాతని స
 తిజ్ఞాన్నిమాంబయౌ నమ్మిధునంబున కవతరించె - మల్లయాచా
 ర్యుండు మహదయిశ్వర్యుండు మహితమానసుడు సన్తాగృధనుడు
 కందర్ప సుందరాకారుండు సజ్జనామోదుండు సనుగాంచి మోద
 మలర - కృతినయొక్కటిజెప్పి కీర్తిసేందుమటంచు బలుకరింపమ
 నగులు పరమహర్ష - మొంది గురుడుజెల్పు ముఖ్యాంశములుకొ
 న్ని - వ్రాశి సుబ్బరాయస్వామివారి కర్పణంబొనర్తు నబలుండనీ
 కృతి - నాదరింపవలయు నార్యులార || నీ|| వసుధలోననుఘనవం
 తమైనదియును యిష్టార్థసమితి నందించునదియు - సుమనసాహ్లా
 దంబు శుభకరచరితంబు కల్గవహరణంబు గలుగ్గునదియు - పర
 మసాధనమైన ధర్మోధరంబొప్పునను మునిగిరి పేరజనులుపొగడ- స
 మ్మహానగమునందఖల శుభప్రదచరుణుండు విఘ్నానసోధనుండు- పర
 మేశ్వరసముండు భక్తబాంధవుడును శివరామనామంబుచేప్రశిద్ధి-
 జెందునట్టిఘనుని జేరుట్టకైశిష్య-వర్గమరుగుచున్న వారివెంట-జని
 పమస్కరించసంపూర్ణకరుణతో-నిటులబలికెనయ్యకుటిలహరణ

గురోవదేశము.

కం॥ బాలానీవిటులనురా - జాలినకారణమదే దోనత్యంబుగ
 నా - చాలుమినుపింపుమననా - వేళన్నిటుకోరినాడ విషధరచం
 ద్రా ॥ గీ॥ పరమగురువర్య భవదంప్రే పంకజములు - బట్టి శే
 వించు నరునకు పట్టుగాను - మోక్షగతినివ్వ గలరని మోదమున
 ను - వచ్చితిమింగనిటుల వాక్యశ్చైవభవ ॥ నీ॥ వినరోరి నరభ
 క్త జనులకావశ్యక - మగుధర్మములుదెల్ప మదిజెలంగె - నట్టి
 యర్థంబున నఘదూషితంబును ఇష్టార్థసంశిద్ధి నిదియుగాక - దై
 వగ్గుడనువేరు తనువేరుయనుతీరు ఖర్తనువెలిజేయ గలుగుభారు -
 దెప్పించగలదియు దివ్యమైనదియును దైవమహ్లాదించ దగినదియు
 ను - కడుయశస్కరమైనట్టి గ్రంథమొకటి - నీకు నెరిగింతు దా
 నినీ నేర్చుకొలది - ననుభవమునకు దెచ్చుకొమ్మనుచునిటుల - బ
 లుకదొడగెను వినుమయ్య ఫణికులేంద్ర ॥ నీ॥ పూర్వయుగం
 బులక భూతాధినాథుతో గట్టులగాట్ పట్టి ఇట్టులనియె - లోక
 హితార్థ మనేకయంశంబులు దెలిపితిరిన ఘాత్యలియుగమున -
 మనుజువర్తనమునకును ధర్మములుకొన్ని దెలుపంగవలెనని బలు
 కునంత - భవుడు ప్రసాదించబడిన యంశంబులు మద్గురుండగు
 శేషమానిదెల్పు - తెరగుదెలియుమీటుల దివ్యమంగళవిగ్ర -
 హుండుపూర్నుడవ్య యుండనాది - లోనప్రబలుచుండు లోకం
 బులకుముండో వినుమటంచు బల్కె విషధరేంద్ర ॥ గీ॥ దైవ
 విభులకు దైవమైదగెనువాడు - వాక్కున కున్నాంతమునకందు వ
 డనివాడు - యాదిమధ్యాంతములు లేక నలరువాడు - బడశెనుక
 యిచ్చయనుదాని పవనభక్ష ॥ నీ॥ ఇచ్చయనేశైక్తి హెచ్చుగా
 జనియించి బహుతరాకృతితోడ బరిధవిల్లి - యమ్మహమహుని
 తానాశ్రయించిన దాచుతిరిగి స్వతంత్రంబు దెచ్చుకొనుచు -

చుట్టుముట్టడివేళి చోద్యంబులనుజూపి ముప్పుమందునుజల్లి మరగ
జేళి - రూపనామక్రియ - తేర్పాటుగావించి బోధముజూపించి
రగోకపరిచి - కవలవృత్తినిబూని కనుపొగరెక్కించి స్త్రీగాను
యగుపడి చెలిమిజేళి - తనపూర్వపరిమితి దలపోయనివ్వక ను
చ్చులలోదోసి నెడగివట్టి - పొడుచుచుసరింబునకుముక్కు బూడ
చిత్రాసు - గట్టిత్రిప్పినగత నిట్లుయట్టుబెనక - నల్లలేకుండగారా
టసాకులనకు - జననమరణానుభవతో ద్రిష్టిననెఱచేంద్ర || గీ||
అనెదగన్మోహినియను యనాదిమాయ - మువ్వరయ్యలగన్నట్టి
ముదితఞ్డ - జాలరూపిణి త్రిగుణసంజాతమాత - ఆదికినిచదియ
గుననె నాదిశేష || గీ|| దేవునకుదేవివేరనిదెగడదగదు - దేవి
యధికారమేదేవదేవునిదియు - దేవదేవునియిచ్చయేదేవియనియు
జూచుగుసంచుచినబల్కెనర్పణద || కం|| ఆచార్యశ్వరి ధ్యానము-
జేళిన నరునకునభీష్టశిద్ధిని గలుగె - జేసితనెల్లినూనుగ - బో
చుననెన్నరమకరుణాభుజగాద్యప || సీ|| తనకువినొదంబు జనకమ
య్యెంతో సుంకారమాతృజై యొప్పునున్న - ప్రాంకారమనుశబ్ద
మర్చిసంబగునత పంచభూతియులేర్పడయె ఘట - పంచభూతి
ములతో బ్రహ్మశవమయ్యెను బ్రహ్మశవమంపనపట్టిజూడ - ఘన
జంతుజాలంబుగా గానబడుచుండును నమనుజుడ న్నముధరిత్రి -
నాల్గుకోశములతో నలరారుచున్నది - యపుడుతననుగిసేని య
ట్టివటడు - కోటిజన్మలెత్తి కొల్లబోయినగాని - ఆదిజన్మదనియె
నాదిశేష || సీ|| పంచభూతములతో బగగడుదేహముల్ - స్త్రీ
లు పురుషులటంచు చెలగుచుండి - దైవీకృతంబని దలపోయనేరక
గర్వంబునెందుచు ఖర్తలందు - పోడిమగల్గి వ్యాపారిములా
గించి బంధకంబునజిక్కుబడి బెనంగిధర్తంబు పరమచేదాచును వ
ర్తించి ఊతిపునర్భవము నార్జితముచేసి - ఎల్లవేళల నిటులనే

గీగీ - దివ్య పదభ్రష్టులగుచును తేలివిలేక - నాదియంత్యంబు
తెరుగక నలనుటబడు - చుండగలరంచు వినబల్కె నుబ్బరాయ ।

సీ॥ ధరలోన జనులకు దైవమే తలిదండ్రీ యంతకన్నను వినా
యవడుగాడు - బంధునర్సంబన్న భగవంతుడేగాక యంతకన్నను
వినాయవడుగాడు - బ్రాతృలైననుగాని పరమేశుడేగాక యంతక
న్నను వినాయవడుగాడు - సర్వసౌఖ్యంబులా సర్వజ్ఞుడివ్వక యం
తకన్నను వినాయవడుగాడు - తల్లితోడునిడ దారాసుతాదులు -
తనను కలిపిబలిమి దైవకృతము - గాక వేరుగాను లోకమగు
ననిది - సత్యచునుచుజెప్పె నన్నుతాంగ ॥ సీ॥ కర్తజీవుల నేత్ర
కమలంబునందుండు ఇంద్రియక సమతిసుందిరులగు - స్త్రీలమొ
గంబు నిరీక్షించి సంతలో చలరేగుచును దిక్కుదెలియనీక - చిం
దులాడుచునుండు సందుకుసామీప్య స్నేహితుండును సుఖాశీనుడ
గుచు - ప్రబలుచుండెటి జీవుడబలుడై యావంత సంగీకరించుచు
నాలమరిగి - స్త్రీల గర్భంబుననుజొచ్చి జెప్పతరము - గాని దుర
వస్థనొందుచు లేనిపోని - జనసమరణాదులకుజిక్కి జగతియందు -
సుఖము గమనింపడనిజెప్పె నుబ్బరాయ ॥ సీ॥ ఇలలోనజనులు
జితేంద్రియులనిపించ జ్ఞానఖర్తేంద్రియ గణమునడ్డు - జేయుచుం
దురదేటి చేష్టలుజ్ఞానాన కింద్రియానలటంక మేమిలేదు - ఇం
ద్రీయ జయమున్న నీప్రకారముగాదు అదివేరుగానుండు ననఘులం
దు - యుండియులేనట్టి యుపమెరుంగగవలె చేసిచేయనినేర్పు
చేకొనవలె - ధర్మమందుమును దగిలించియట్టిట్టు - గదలనీక ని
లుపు ఘనునకేది - యడ్డులేదటంచు నర్థిలివినబల్కె - నన్ను క
రుణనేలు పన్నగేంద్ర । సీ॥ ఏప్రాద్దు దైవంబు నేదలంచుచు
నున్న వానిసమాన మెవ్వడుగాదు - నూరూరగాదైవ చారుకీ
ర్తనమును పాడేటివాడు సత్ప్రవృత్తుడవని - బహిరాంతరములను

ప్రజలు చున్నాడని దలపోయగలవాడు ధన్యుడగును - తనమనో
 ధనమును దైవార్పణనుజీయ బడువానికిని యమబాధలేదు -
 దైవమరుచున సద్భక్తి వనరువాడు - లోకపూజ్యుండువాడే నుల్లో
 కుకనగ - పేరు నెందునటంచును ప్రేమమీర - దైలుపదొడగెను
 ఘణివంశే దలధిసోమ ॥ ఉ॥ దైవముజ్ఞానమై నిలచి ధర్మము ధ
 ర్మము తెన్నుచుండియీ - భూవల యంబునక జ్ఞానమొందెడి
 ప్రాణుల ఖర్తకొద్ది ప - ద్భావము నెందువారలకు స్వర్గమొ
 సంగుచు దుస్సభావులక - వ్యాపిరిదుఖ్యవార్ధి బడవైచుననె
 ఘణివంశభూషణ ॥ నీ॥ తలినండ్రులన్నలు దమ్ములెవ్వరు రారు
 ధర్మమొక్కటివెంట దగిలినచ్చు - ఆలుబిడ్డలు బంధుజాల మే
 మీరాదు ధర్మమొక్కటివెంట దగిలినచ్చు - భూరిపశ్వాదులు
 భూములేమీరావు ధర్మమే తనవెంట దగిలినడచు - కులగోత్రము
 లుకొద్ది గొప్పలేమిరావు ధర్మమొక్కట వెంటదగిలినచ్చు - ధ
 ర్మమునుదానికిని నాటిధంణి లేదు - వడినిప్రత్యక్ష దైవమైవెన్నె
 కెక్కు - గనుక ప్రతివాడు ధర్మమే భువతమీర - గూర్చినగునం
 చు వినబల్కె కుండలేండ్ర ॥ కం॥ ధనపుత్ర ధనంబులచే - త
 నుతరియించెద నటంచు ధైర్యమునెందుక - జనుడుర్విలో నావి
 ధమును - వినుపించెద వినుమటనెను విషధరచంద్రా ॥ గీ॥ ధ
 నము పుత్రధనము దగియున్నవానికి - యిహమునందు భోగమి
 చ్చుట్టి - ధనము పుత్రధనము ధర్మాంశమొందితే , ఫలముగల
 దటంచు బలెకెనభవ ॥ నీ॥ ధరణిమానవులకు దగియుండు సొక
 పెట్టి యదియట్టులనిన నీమదినియుంచు - అన్నముగలవాని కన్నం
 బొసంగుట వస్త్రోత్తమనకను వస్త్రమిడుట - సుఖమొందువానికే
 సుఖముజూపించుట ద్రవ్యదాతలకును దానమిడుట - దాస్తీకమం
 దున ద్రవ్యంబుదూకుట ధర్మమన్ననులోభి తనముగొనుట - కుల

కాంతకనులకు కోతిగానుండుట పరకాంత బంగారు వ్రతిమయగుట - ఇటుల కొందరిమతములీ యిహమునందు - నెప్పుచుండును నటుగాక నుచితమైన - మార్గమరయంగ మేలని మహితవృత్తి - ననియె ఫణిసంశ్లేషచాయ నాధరక్ష ॥ సీ॥ ధనమునుంచేగదా తనవారు మనవారటన్నది లేకున్న నదియులేదు - ధనమునుంచేగదా తగుబంధుజాలంబు లదిలేకపోయిన నిదియులేదు - ధనమునుంచేగదా తయినాతుపరిశ్రామ మదిలేకపోయిన నిదియులేదు - ధనమునుంచేగదా దానదాశీజన మదిలేకపోయిన నిదియులేదు - ధనముగలవాడె హెచ్చుజాతైనవాడు - ధనముగలవాడె బహుళఖ్యాతైనవాడు - ధనముగలవాడె మిగుల నీతైనవాడు - అంతయును ద్రవ్యమంగున్నదనె నహింద్ర ॥ సీ॥ ధనమున్నవానికి ధర్మమార్గమునున్న ధనముగల్గినేమి ఘనముపుడమి - ధనమెప్పుడున్నదో దైవధక్తియుతగ్గు ధనముగల్గినేమి ఘనముపుడమి - ధనమున్న నిరుపేదలను బ్రోచితేగదా ధనముగల్గినేమి ఘనముపుడమి - ధనమున్నయడలను దారిద్ర్యదశజూపు ధనముగల్గినేమి ఘనముపుడమి - నిటులప్రాప్తిచు చుండునీయిల నరులకు - నటులేకున్న ధనికుడెట్టివాని - తోటి సాక్షాత్పరీక్షన తోటిలోన - నమ్ము మిదిసత్యమనిబల్కె నాదిశేష ॥ గీ॥ మోక్షమనెడిధనము మొదటిపస్థువుదాని - గూర్చుట్టిఘనుడు కుతలమందు - దైననముడటంచు కలపోయనగొననె - స్థుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బగాయ ॥ కం॥ గురువును నార్జించగవలె - గురుధర్మంబునాడి ననము గూర్చగవలయుకా - ధరదండ ధరునిదాడిని - నిరశించగదగునటనను నిర్మలచరితా ॥ సీ॥ గురుధర్మమెరుగని కుమతుండు భువిలోన పుట్టినఫలమేమి పుట్టకేమి - తారకంబను మహదాంశంబునొందని జనుడున్ననేమి లేకున్ననేమి - సాంకర్యసూత్రంబును

సాధింపనేరని వానిపందయటంచు బలంక కేమి । ధీరతనమనఁబడు
 ర వెరుంగనివాడు దైవమూరుడు వానివలచనేమి । దైవమున రా
 పతారంబుదాల్చునపుడు । తననువర్తించు కొనుకేట్లు జనిత
 మొంది । గానినుష్కర్త బెంచుచు కలుషరాశి । నిరంకుశుగా
 ధు గాదనెకుండలేండ్రి ॥ నీ॥ అటువంటిసువివేక మననిలోజను
 లకు సంప్రాప్తపడదేని సత్యమితిని । యశమునుద్రవ్యంబు నెవడై
 తెఱుఁగ్కునో వానికిసరిజోలు వోనిగాన । దైవజ్ఞుడనుకేను ధరి
 యించునదిగాక సభవగ్ననీయుడై జలగుచుండు । నిష్కారములనె
 ల్ల స్వప్తంబుగామెందు గతకల్తఁగుండోచు గణనకెక్కు । కడనుస్వ
 ర్గవాశిగా గానబడుచుండు । నట్టియశము నొంద నట్టిడనుడు ॥ పు
 ట్టనేమిభువిని పుట్టకున్ననునేమి । ఫలమటంచుబలికె పన్నగేంద్ర॥
 కం॥ దేవాదైవజ్ఞత్వం । బేవిధమున దొరుకుమోక్షమెంతప్రాప్తిం
 చు । న్నావివరంబునుదెలుపను । నావేశన్నియలబలికె సగభరి
 ల్పా ॥ గీ॥ దానముననైన సప్తసంతానవిషయ । మంచునైన
 ను సర్వధర్మములెరింగి । నంచునైనను గురుశేవయొగ్గునైన । కి
 ర్తిలభించుననె వాసుకేంద్రఘనా ॥ గీ॥ ఇదియు మొదలుగా
 ను యిలలోపులననేక । విషయములను యశము వెలయునందు ।
 జ్యోతిషమున నశుభశుభస్థానముగాంచ । వలయుననుచు దెలిపె
 వ్యాళచంద్ర ॥ గీ॥ అదిలోనుజగతి కాధారభూతుండు । పండు
 పురుషుడనడు ప్రభుడువంచ । బ్రహ్మలనగజేరు బడశిలోకంబులు
 సృష్టిజేసెదనిమె శ్రిశచంద్ర ॥ నీ॥ పంచబ్రహ్మలటంచు నెంచ
 నెప్పెడువారు ధరిలోననుమయత్వైష్ణవశిల్పి । విశ్వజ్ఞులవీర విక్ర
 ముల్లిధ్యాదులనుజేసి రదియెట్టులన్నవినుము । మనువుతిధినిజేసె
 మయుడు వారముజేసె త్వష్టయుడుగణాబుబుట్టజేసె । శిల్పియను
 ప్రభుండుజేసెయోగంబుల కరణముల విశ్వగ్రామగజేసె । నిట్టి

పంచకమును సృష్టిజేయుటజేసి - ఇందునలనలోక మందుజరుగు -
సర్వకార్యములకు సాధనంబగుచుండు - ననుచుబలికెనయ్య ఫణి
కులేంద్ర || సీ॥ గృహము ప్రతిష్ఠింప కూపమారంభింప గను
నాన కభ్యంగనముకు వస్థ - ధాన్యతౌగ విత్తనములు జల్లింప
స్త్రీజన్మలకు నిషేకమునకు - శిశులమ్మమునకు భీమంతమునకు
ను జాతకమున్న ప్రాశనమునకును - పుష్కమి చౌలమునకు పుట్టైం
బ్రుకలకును అక్షరాభ్యాస పనయనమునకు - వైవాహికమునకు
వరగ్రహచారంబునకు శఖునాది సంధానమునకు - ఇట్టికార్యము
లకు సీయైదువర్గముల్ - గలఫలాఫలముల దెలుపుచుండు - గా
నఇట్లు దెలియఘనులందు రినిదెల్పె - సుఖమొసంగుచుయ్య ను
బ్బరాయ || కం॥ గురువర గృహవాస్తును స - త్కరుణను నెరి
గింపుమున్న కనికరమొదవ - ధరయందున నిట్లబలికెను - వ
రవాతగ్రసవంశ వసనిధిచంద్రా || గ్రుహవాస్తువు.

గ్రామములచ్ఛదల.

సీ॥ గ్రామాచ్ఛదలనిందు గాన్పింతుననుని రూపముప్రాశి త
లనర్థపదియునేసి - వదనములోమూడు హృదయమందున్ననైదు
పదములందారుసుగుడమునెకటి - నాభికమలమందు నాల్గుగుం
హ్యంబున రెండును కుడిచేత నెండునెడమ - చేతనెండె వ్రాశి
ప్రీతితో పైగుంచి వరుసగా కూశినవచ్చుసంఖ్య - నక్షత్రసం
ఖ్య యాసనిగనుమెట్లన్న గ్రామతారాది తానామతార - వరకు
నెంచగబల్కు బడినయంగ ఫలముదెలియంగ వలయు నదెట్టులనిన
తలనున్నలాభంబు ధనహానిముఖమున హృదిధనధాన్యంబు లొద
వుపాద - ములను దారిద్రంబు మ్రుతియుగుడంబున నాభినికలిమి
శిశ్నమునసేద - లాభమొదవజేయు లక్షింపకుడిచేత - నెడనుచేత

మృతిని బడయజేయు - గనుక విట్టులదెలసి జనసంఘములుజేర్చ -
వలయు ననుచుబలికె వానుకేంద్ర ॥

అష్టవర్గము.

కం॥ పదునారుగదులనేర్పడ - విధియించినయష్టవర్గు వివరము
దెలుపు - సదనప్రతిష్ఠయందున - విదితంబిదియనుచుబల్కె-
విషధరచంద్రా ॥ గీ॥ ఇంద్రదిక్కుమొదలు ఎనిమిదిమూలల -
యందునకచటతపయశలనియెను - ఎనిమిదక్షరములనేర్పాటుగా
వింప - వలయుననుచుబల్కెవానుకేంద్రా ॥ కం॥ తనవర్గమేది
యగునో ॥ గనియందునమందిరములుగట్టింపుకమి ॥ ఘనధన
జనశుభదములను - గననగుననిజెప్పెనయ్య కద్యవతనయా ॥ కం॥
గరుడుడుమార్జాలముకే - సరిశ్వాసముసర్పమెలుక సామజశశము
ల్ - ధరవర్గములకువిభులని - కరమరుడుగబల్కబడెను కరుణా
భంజా ॥ గీ॥ హెచ్చువర్గవాడు వచ్చిహినపువర్గ - మీదకట్టవ
చ్చు మోదమునను - తగ్గువర్గవాడు ధరహెచ్చువర్గన - కట్టకూ
డదనెను కలుషభంగ ॥ గీ॥ అరయతనమవర్గ కైదవవర్గము - ప
రమవైరమనుచు బలుకుచుండు - గానవర్గులెరిగి కట్టుకోమనిజెప్పె
నుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరాయ ॥ కం॥ తననామరాశికిని మూ
టను ఏడిట పదియు నెక్కటను యెంట్లైదిం - టను లొమ్మిదింట
గృహముం - చిన శుభకరమనుచుదెల్పెజింహ్వాగనాథా ॥ గీ॥ నా
మవర్గసంఖ్య నాలయస్థలవర్గ - సంఖ్యకుడిని ఎడమనరవినిల్చి -
అష్టమమునభాగ హారంబుజేయ శే - షముధనంబటంచు జనుఫ
ణేంద్రా ॥ శేషార్థం॥ అకారము మొదలుకొని ॥ కం॥ అను
లోమవి లోమముగా - గణించిన లెఖ్యరూపముగా నెన్నబ
డుక - ధనర్పణములు నమమైనను - జనులకునా చోటుదగదు స

దమలచరిత్రా । గీ॥ గృహముగట్టువానికిని యొప్పుబడియున్న -
 గ్రహము పెక్కుబలము గలిగియున్న - యవుడు గట్టినేని య
 మితభోగించిచ్చు - ననుచుదెల్పెనయ్య ఫణికు లేంద్ర ॥ సీ॥ వై
 శాఖ, మాఘ, శ్రావణ, కార్తికములను ఇలగృహంబులు గట్టన
 లెనటంచు - పక్షంబులను శుక్లపక్షంబునందున బలుగృహంబులు
 గట్టనలెనటంచు - జయశుభ తిథులొప్పు జనసంఘములువాటి
 దెలశి గృహములుకట్టనలెనటంచు - భార్గవ బంధ బృహస్పతి హ
 రములయందు దలపనిండ్లనుగట్ట వలెనటంచు - శతభిషంబు స్వా
 తి, శ్రవణ, ధనిష్ఠలు - హస్త, చిత్త, యుత్రాత్రయంబు - పు
 వ్యముల గృహంబు పూనికట్టందగు - ననుచుదెలుపబడియె ఫణి
 వరేణ్య ॥ కం॥ మృగశిర, రేవతి, రోహిణి - జగతిననూరాధ
 దప్పజల్లవు యిఖనే - నగువరచెడి యోగ బులు - దగునిండ్ల క
 టంచుబలికె తక్షకవర్య ॥ కం॥ వృద్ధి శుభశుక్లశోభన - శిద్ధ
 పరీయాన్ను కర్తశివస్తూతి ధృవముల - నాధ్యాయప్రాజ్ఞము
 ల - కాద్యములనె గురువరుండు ఖగరాజ్యుని ॥ గీ॥ ప్రీతిహర్ష
 ణంబు ప్రియముబ్రంహ్మేంద్ర సా - భాగ్య శిద్ధియోగబలములం
 దు - గృహము లుంచగవలె కీర్తిపజనములు - గనుమనియె భు
 జంగ కాంతఘనత ॥ కం॥ ధరిబనబాల వకలవ - వంత్రైశుల
 వణజడప్పబరగవు ఇతరం - భురుదూషి తంబులనుచును - గురు
 జనములు బలికిరినియె ఖండలినాథా ॥ గీ॥ శుక్లపక్షమున వ
 సుంధరలోపుల - శుద్ధదియగుంచి జ్ఞాడబహుళ - పస్తూనాగు
 ప్రశస్థమాసనిజెప్పె - నుఖమొసంగుచుయ్య సుబ్బరాయ ॥ కం॥
 ఆరంభించెటిలగ్నము - కారేడిటపదిట క్రూరులరయగనున్న -
 ధారుణి గృహములుగట్టిన - తీరనిదోషములుయుండు దివ్యచరి
 త్రా ॥ కం॥ గురుశుక్ర మాధ్యములను - ధరగ్రహబాల్య

మునస్ఫుద్ధదశలనుపేర్చి - మరిశూన్యములను గృహమే-ర్పుచుట
తప్పనుచుజెప్పె పన్నగముఖ్యా || కం|| ధరణిస్థిరరానులరని -
చరియించుచునుండునపుడు జనులుగృహంబుల్ - బరువడికట్టక
మరువని - గురుతరముగజెప్పినయ్య క్రూరివిదారా || కం|| గ
నలగ్నమందుశుభకరు - లొనగూడుకనున్న మెలుబొడమటుగాకు -
న్నను పదివయింటనైనను - దనరినమేలనుచుజెప్పె దండిబలా
డ్యా || కం|| గురుకవీలగ్నమునిశా | కరుతోగూడంగనిండ్లు
గట్టినవై శ్యా - నరుభీతిగలుగదనుచును-కరమర్థినిదెల్పినయ్యగన్య
వతనయా || కం|| గురుశుక్రలులగ్నంబున - బరగుచునభిజత్తుబు
ధుడు ప్రబలుచునుండ - స్థిరలోనూరేండ్లాయు - మ్మర్తమైగృ
హమొప్పననియె ఖగరాడ్యైరి ||

స్థలవర్ణనము.

కం|| తెలుపుగలభూమిద్విజలకు - దలవగక్షత్రియులకెట్టిధాళ
గు భువివై - శుక్ల కెన్నవచ్చవర్షము - గలభూమిశుభంబట నెను క
ల్మషహంశా || గీ|| నలుపుభూమి శూద్రకులజలకును శ్రేష్ఠ -
మగును బ్రాహ్మణులకు మరియునాల్లు - వర్షములగుభూమిపనికి
వచ్చునుయని - దెలిపెగురువరుండ దివ్యపరితా || గీ|| క్షత్రి
యులకు మూడుచాయలువై శుక్ల - కేలమిరెండు వర్షములును
శూద్ర - నగ్నజలకు నెక్క-వర్ష మైనగుభూమి - మేలునిచ్చునని
యె ఖిహిరతేజా || కం|| ఈవర్షంబులుగలిగిన - తావులలోరు
చియు తియ్యదనమైయుండ - న్నేవర్షజలకువైనను - కేవలము
శ్రేష్ఠమనియె క్రూరివిదశనా || గీ|| వగరుక్షాత్రజలకువైశ్రవ
లకు పుల్కుచేదు శూద్రులకిట్లు జెప్పభూము | లొప్పుచుండెవరికి
యుష్మనేలోప్పను మరిమృత్తుగంధతామరసతావి | దనరంగద్విజ

లకు ఘనమండ్యఘోటక గజగంధములు రాజ గణమునకును । ఫల
మివ్వనగునై శ్రీకులజాలకును పశుగణముధాన్యాది వాసనలు మేలు ।
చూడచూడభీవిని శూద్రజాతమునకు । మదపు వాసనబహుమంచి
నిచ్చు । నిటులభూమి నెరిగి నేర్చుచే గృహములు । గట్టవలయుననె
ను కలుషదూర ॥ నీ॥ నలుచదరముబా వ్రాణులకు స్థలంబైన
కడుమేలొసంగు భూకాంతులకును - నిడివి తొమ్మిదిపాళ్లు వెడ
లుపుబరికించు నెనిమిదైయున్నను ఘనమెట్లండ్రు - కోమటులకు
భూమికొలతనల్ వెడలుపు నిశ్చివైదు పాల్చెనకడు శుభంబు - వ
డివెడల్పారు ముప్పాతికనిడుపారు శూద్రజాతమునకు శుభకరంబు-
ఇటులభూమికొలత నేర్పాటుగావించి - యందుతూర్పు పడమరా
రుపాళ్ళు - జేశి వెనుక నెకటి ద్రోశివేయండని - జెప్పెగురువ
రుండు నర్పరాజ ॥ గీ॥ ముందుమూడుపాళ్ళు ముదమొప్పవిడి
పించి - మధ్యభాగమందు మనుజులెలమి - నిండ్లుగట్టమంచి ని
చ్చుచుండునటంచు - బలికె పుడమిలోన పవనభక్ష ॥ గీ॥ జెను
లుమోదమంద జెవుదుగర్తపరీక్ష - నెట్టులన్న కోరునట్టిస్థళము -
నందుగుంట ప్రవ్వినట్టిమన్నునుమల్చి - పోశిజూడుడ నెను భుజగ
నాధ ॥ గీ॥ మన్నుమిగిలెనేని మంచిఫలంబిచ్చు - మన్నుతగ్గకను
సమత్వమైన - ఫలముభూమిలోన పరిపాటియనిజెప్పె - సుఖమొ
సంగుమయ్య సుబ్బరాయ ॥ నీ॥ గర్తంబుపడమర గర్త మొక్క
టి మూరిలోతు దీసియుదానిలోననీళ్ళు - బోశి సూర్యోదయము
న జూడజలమున్న తడియున్న కడుమేలు బడయనగును - పుత్ర
రంబుననొక్క గర్తంబు గజమంతిలోతు వెడల్పొక్కరీతిదీసి -
ముద్దజేయగ నైన నద్దరమేలొను కాకున్న ఫలితంబు లేకయుండు -
గనుకసీపరీక్ష గనియట్టి ఫలమున - నిండ్లుగట్టవలయు నిలజము
లు - దెలియనగునటంచు బలికెనుకడుద్రేమ - సుఖమొసంగును

య్య సుబ్బరాయ || కం|| తనలోగిల్చికెవిడిస్థల - మునుగొన ను
త్తరము తూర్పు ముఖ్యంబగు ద - ఊణ పడమర కొనగూడదు -
వినుమనియెను కరుణగలిగి విషధరిచంద్రా || గీ|| చంద్రుడున్న
రాసి స్థంభమునాటించి - వాససామ్యుడున్న రాసిబోశి - శుక్ర
డున్న రాశిజూచి యారాశిలో - కప్పగప్పమనియె ఖగవరారి ||

వాఙ్మపురుషవిషయము.

సీ|| పూర్వశిరమున వాఙ్మపురుషు డారేడననెనిమిదకో మాసం
బులనుజలంగు - మార్గశీర్షము పుష్య మాఘంబులను యామ్య
శిరముబెట్టుగయుండు దిరముగాను - వనరపాల్గుణచైత్ర వైశాఖ
మాసంబులను పడమర శిరమొనరియుండు - మూడునాల్గయిదిం
ట ముదమొప్ప నుత్తరదిక్కు శీర్షముబెట్టి తేజరిల్లు - గనుకనతని
దృష్టిగనుపట్టుచోటను - పాదములునుయుండబడినచోట - నిం
డ్లుగట్టదగదు యిలజనులనిబల్కె నుఖమొనంగుమయ్య సుబ్బరా
య || శేషార్థం || మరియు ౬-౭-౮ యీసంక్రమణల తూర్పు త
లయున్న, ౯-౧౦-౧౧ యీసంక్రమణల దక్షిణతలయున్న, ౧౨
౧౩ యీసంక్రమణల పడమరతలయున్న, ౩-౪-౫ యీసంక్ర
మణల నుత్తరతలయుపెట్టి ఎడమప్రక్కగా పరుండును గనుక
తానుగైకొన్న గృహక్షేత్రమును తొమ్మిదిపాళ్లుజేసి శిరస్సుదిక్కు
నుంచి దిగువకు మూడుపాళ్లున్న పాదాలనుంచి యెగువకు మూ
డుపాళ్లున్న తోశివేశి మధ్యనుండు మూడు పాళ్లలో శిరస్సున్న
తట్టు రెండుపాళ్లు విడవగా మిగిలియుండుస్థలము నాభీప్రదేశము
గనుక నట్టిస్థలములలో శంఖును యుంచవలయును.

న వ వ ర్థ.

సీ|| ఇంటినిడివెడల్పు నంటపొచ్చగుణించ - క్షేత్రీకృతపదం

బు క్షీతినివెలయు - నావదంబెనిమిదితోపట్టుగ గుణించి పదిరెం
 ట భాగింపబడిననంఖ్య - ధనమానుమూడింట గుణియించి యెని
 మిదింటనుపాలు గొనిరేని రుణముదేలు - తొమ్మిదింటగుణించి
 తొలగకనేడింట భాగింపవారమై పరిధవిల్లు - నారింటగుణియిం
 చి నపుడుముప్పదిచేత - పాలుదీశిరేని బరిగుతిధులు - ఇటులదె
 లియవలయు నిలజనులనిబల్కె - నిండునుఖమొసంగు కుండలేం
 ద్ర ॥ కం॥ ఎనిమిదితోడను పదమును - గుణియింపుచు నిర్వ
 దేడిటను పాల్గొన్న - గననగు నక్షత్రంబును - వినుమాయని
 బలికెనయ్య విషధరచందా ॥ గీ॥ పదముతోమ్మిదింట పట్టుగా
 గుణియించి - ఎనిమిదింటపాలుగొనినతయ - మగునటంచుబలికె
 మహనీయమూర్తిసత్ - నుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరాయ ॥ గీ॥
 తొమ్మిదింటదాని నిమ్మహిగుణియించి - నూటయిర్వదిటితో ధా
 టిమీర - పాలుగొనహయాము పట్టుగాగాన్పింప - బడునటంచు
 బలికె పన్నగేంద్ర ॥ కం॥ ఆరిటపదము గుణించుచు - బారు
 గనది తొమ్మిదింట భాగారింప - న్నేగుపడు హంశగనుమని - ధా
 రుణిలో జెప్పెనయ్య తక్షకవర్యా ॥ నీ॥ ధిక్పతిసంఘముకా దె
 లియనాయుర్ధాయ మెనిమిదింటనుపాలు గొనగ నెగడు - ధ్వజశిం
 హ్మనృపభ సామజఘలుమేలొను ఏండ్లర్వదికి పైసనుండవలయు-
 వినునునాల్గు రెండ్లారెనహంశలు శ్రేయంబు ఇతరముల్ ఖా
 యపడవు - యూచ్యునైగుతి వహ్నియనువారి నిడనాడని తనిది
 కృతిశుభంచిచ్చువాడు - ఇట్లు వర్ణశుద్ధి నెరిగి ఇండ్లనుకట్ట - నిష్ఠ
 శిద్ధులొనగి సృష్టుపరచు - ననుచుదెలిపెనయ్య ఘనుడగుగురువ
 రుం - డమలమతిని ధరణిననుచరిత ॥ నీ॥ వకటి మూడైదేడు
 వచ్చినట్లా - యనాపైధ్వజా ద్యాయముల్ పరిధవిల్లు - రెండు
 నాల్గారెన్దిదుండ భూమశ్వాన ఖరకాకములుగాను గణనకెక్కు-

లగ్నములో మూడారు లక్షింపఁజొచ్చిది పన్నెండువిడిపించ నైవి
 మేలు - స్థిరరాసులన్నను శింహృచ్చశ్చిక్ర కుంభవృషంబులనివిర్జన్
 గుచుండు - ఇవియు మొదలుగాను భువిలోననేర్పడు - వాఘశా
 స్త్రీరీతి నైవముగను - దెలిసియిండ్లు గట్టవలశినదనిబల్కె - ను
 ఖమొసంగుమయ్య నుబ్బరాయ || సీ॥ ఇంటిదూలముపట్టెలెను
 గాడ్లపరువులు ఎత్తువప్పుడు కొనలే యుత్తరముగ. తూర్పుదిక్కుం
 డ నైత్తుటమేలు ద్వారభంధపువృత్తెలలొ తూర్పుదశనుపట్టె. ముం
 దెత్తిననుమేలు ముదఘుతో దక్షిణవశ్యమోత్తరముల పట్టెలర
 య । వరుసగా నెత్తించవలయునెక్కటి తొమ్మిదై ను రాసులు ద
 గియలరువారు । ఇండ్లకునవరవాకిండ్లనుంచుట మేలు రెండారు
 పదియాచునుండువారు । యుత్తరవాకిండ్లనుంచుటమంచిదిజూడ
 పదొండుమూడేడురాసు । లనుయుండువారు తూర్పునవాకిలుం
 చంగవలయు నాల్గెనిమిదిదలపగాను । పండ్రెండనేరాశి ప్రబలేటి
 వాండ్రకు దక్షిణవాకిండ్లు దగును మరియు । నిలతలవాకిండ్ల నరి
 గించెదనునాల్గు పన్నెండు నెనిమిద వడనురాసు । లనువారు దక్షి
 ణంబునను వాకిండ్లుంచవలయును రెండేడువడనకొండు । రాసులు
 గలవారు వాశిగోపడమరవాకిండ్లు పెట్టుకోవలయుఘనత । నై
 దు తొమ్మిది నెక్కటైనరాసుల వారిలుత్తరంబున నుంచనుత్తమ
 వని । మూడునారుపదియుజూడ రాసులవారు । తూర్పుతెట్టుద్వా
 ర మేర్పరించ । వలయుననుచుబలికె వాశిమీరంగను । నుఖమొ
 సంగుమయ్య నుబ్బరాయ || సీ॥ ఇలావాకిలైనను తలవాకిలైన
 ను పొగొదిదిశలనేర్పడదుదిక్కు । నెనిమిదిభాగాలుగనుజేసి యం
 దారిటను నైదిటను నాల్గిటను ప్రతిష్ఠ । జేయంగదగును పశ్చిమ
 మందిరమునకు తూర్పువాకిలి మేలు తూర్పుఇంటి । కిని పడమర
 దిక్కునను యుత్తరపుఇంటికిని దక్షిణమునవాకిండ్లు ఘనము । లో

గిలందునీళ్లు బాగుగాను త్రర . వైపుగానితూర్పు వైపుగాని । పా
రవలెనటంచు బలికెనుకడుపేయి । సుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరా
య ॥ సీ॥ బలకంబునకుతూర్పు బ్వలనుదిక్కున వంటకును దక్షి
ణమువండుకొనినిరురుతి । మూలయందాయుధములకును జూడం
గనగు పడమరభోజనంబునకును । వాయవ్యమున ధాన్యవర్గంబున
కును త్రరము పశువులకు మారపనుకనకును । దేశతారాధన గా
వించునటు ఇండ్లునుంచ మంచదియని పించుమరియు । వంటపొయి
లు హామ వరగుండములుజేయ - కుజనిదినమునందు క్రుత్తిక
యనె - తారయుండగాను ధరిణీసుతుడులగ్న - ముననుయుండ
వలయుననె ఫణిందా ॥

శల్యపరిక్ష.

సీ॥ వినుముశల్యములుండు విధమెరింగించెద నదియును
తొమ్మిది గదులుయుండు నటుల చక్రమువ్రాసి నాణ్యంబుగా
తూర్పు గదిమొదలవ్వవర్గ ములనేటి - యకచటతపయశల మరిం
చినకి గదియందున హపయయ అక్షరములు - వ్రాశిప్రశ్నకువ
చ్చువాడు బల్కెటిమాటకాది యక్షరవర్గమేదోదాని - దెలిసి
వానియల్లుగొలిచి పైచక్రము - లోనబలుకు స్థలమునూనిత్రవి -
రేనిశల్యసమితి గానంగబడునని - బలికెగురువరుండు పన్న కేంద్ర॥
గీ॥ మొదటివర్గమైన మూడుమూలలలోతు - జనులహరిమొన
చు శల్యములను - దీయవచ్చునుయని బాయకభవిలోన - జె
ప్పెగురువరుండు సగ్పరాజ ॥ గీ॥ రెండవదనువర్గ రెండుచేతుల
లోన - రాజదండనంబు రమణదెచ్చు - గాడ్డెనిముకలుండి గాన
వచ్చునటంచు - కరుణగలిగిబలికె ఖగవరారి ॥ గీ॥ వడినిమూట
సైననడుములోతునవ్యాధి - నమరజేయునట్టి వరునిఎముక - లుం

డునంచుభువిని ఖండితముగజెప్పె నుఖమొసంగవలయు నుబ్బరా-
య ॥ గీ॥ జూడనాల్గుయైన మూడుమూరలలోతు - కుక్క-ఎ
ముకలుండి కుట్టవారి - కనయముననువ్యాధి గలిగించునేనిబలికె
నుఖమొసంగవలయు సుజనపోష ॥ కం॥ ధర్మనైవ వర్ణకటి-
న్నరచేలోతునను తనకునవ్యముదెచ్చె - చిరుతనరు, లెముకలురువడి
కరపడుననిబలికెనయ్య కలుషవిభంగా ॥ కం॥ ఆరిటనలు చేతు
లలో - వారకబాగ్గులుసుయుండ్ల వనరహితులకు - ధారుణిలో
హానిదెచ్చెటి - కారణమనెకర్కుణజూడు ఖగరాడౌరి ॥ కం॥ ధ
నహుణము ఏడవవ - ధుననడుములలోతు నందుకుంభినిలో బ్రా
హ్మణ ఎముకలుండు నిజమని - ఘనతరముగ జెప్పెనయ్య కద్రు
వతనయా ॥ కం॥ గోపెముకలు వకటిన్నర - చేవయిపున భూమి
త్రవ్య చెలగున్నిరునా - ల్లోవర్ధున వశుహరణము - గావచ్చున
టంచుబలికె కరికరదమనా ॥ గీ॥ మద్యరొమ్మలోతు మచుజని
తలపురై - యైనభూది లోహమైనగాని - కులమునాశగింప కూడి
యుండునటంచు - బలుకబడియె ధరశివపనభక్ష ॥

జలవాస్థువు.

సీ॥ వాపికూపంబులు నరతటాకంబులు వేయింపజలప్రశ్న జే
యునేళ - తిధివారిమత్స్యనాదిగ తారఖంఖ్యలు గడియించి మేషా
దిగానుసంక్ర - మణలసంఖ్యను జేర్చిగుణకమేడిటజేసి యెనిమిదిం
టను పాలుగొనినకేష - మొంటతొరజలంబు రెంటనిర్జలమాను
మూడునిల్వగచట్టు రూఢివడును - నాల్గుకేషమైననవసీ తలము
నందు - స్వల్పజలమటంచు బల్క-బడియె - నైదుమంచినీళ్లు నై
యలరునటంచు - దెలిసెనాఘనుండు దివ్యచరిత ॥ కం॥ ఆరేడ
నిమిదియైనను - కోరినరుచిస్వల్ప జలముగొప్పగురాళ్లు - బా

రుగగనుపడుచుండెటి - కారణమనిజెప్పబడియె కరుణాభరణా ||
 నీ|| తెలుపునస్థమువలె తేనెవర్షమువలె భ్రమరహేమముమా
 క్రికములనలెను - రాఘ్యగల్గిననేల నీళ్ళుమంచివిబడు ముద్దరవై
 ధూర్యములు హరిదళ - మనదగు రాళ్లనేలను మిక్కిటంబగు జ
 లముండు సున్నపుశిలనుజేరి - మన్నెరగా నల్లమన్నుగా గాన్పిం
 పనచ్చోట బహుజలంబనిరిబుధులు - పుడమినెల్లిమట్టి పొన్నగం
 టియుతిప్ప - తీగదర్భనూశ తీగలున్న - చిల్వితరువులున్న ప్రియ
 మైనజలమని - బల్కెగురువరుండు పవనభక్ష || కం|| ఆకులుద
 ట్టపుప్రమాకుల - నేకములై ఎచటనున్ననీళ్ళచ్చటనా - లోకింప
 పుష్కళముగా - లోకంబున వెలయుననియె లోలతనభవా ||
 కం|| కోమలఖడ్జురములును - తామరకానుగలునేల తామరలు
 ను ఏ - శీమను దగునూజలమా - భూమినిఎడతెగకనుండు భు
 జగ్రతేష్ఠా || గీ|| కపిలధాతమశితకాంతి భూములలోన - నీళ్ళు
 పుష్ప జవ్వనీళ్ళు మంచి - నీళ్లుబడును జూడనిచ్చయమనిజెప్పె -
 నుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరాయ || గీ|| భావిత్రప్వముందు ప
 దిరెండు యంగుళా - ల్లోతుదీసి దానిలోననీళ్లు - బోశిసంద్యవేళ
 ప్రొద్దుననేజూడ - వలయుననుచుబలికె వాసుకేంద్ర || కం|| కొ
 ద్దిగజలమగుపడగా - నద్దరణిని పూర్వజలమనందగు తడిగా - కు
 ద్దీయతగ్గు జలమని - పెద్దలువర్షింతురనేను భీకరరూపా || నీ||
 గ్రహచక్రమునువేసి క్రమముగా గడులందు నెనిమిదొండారును
 నేర్పువార - మూడున్నదేడ్డాల్లు ముదమునతోమ్మిది రెండువే
 యందగు ఖండితముగ - పృశ్చకుడొర్పించు ప్రియమైనగదియొ
 క్కు గ్రహఫలంబెరుగుట ఘనముమరియు - ప్రశ్నవేళకు సరిపాద
 చాయలు వేళియందిర్వదెనిమిది పొందువరచి - పట్టుగానుదాని
 పదిరెంటగుణియించి - పాలుతోమ్మిదింట పడగశేష్ఠ మిలజలంబు

యుండు స్థలమెసుంగందగు - ననుచుబల్కెనయ్య ఫణికులేందా॥
 గీ॥ నకటిశేషమైన వకటోగదనియంట - పదియురెండుమొదలు
 పదియునారు - మూరలలోతూర్పు పూర్వజలంబని - బలికెపుడ
 మిలోన పన్నగేందా॥ . కం॥ పదిరెండుమూళ్లనుంచియు - ప
 దహరిటివరకు జలముపవనునిదిశగా- పదిలమునవెడలు రెంటను -
 విధిఇదియని బలికెనయ్య విషధరచందా॥ గీ॥ మూటమనిషి
 లోతు భూమిలోపలనుంచి - రెడ్డిమట్లవరకు నిండునీళ్లు - యుం
 డనగునటంచు ఖండితముగబల్కె - సుఖమొసంగునలయు సుబ్బ
 రాయ ॥ గీ॥ నాల్గుమట్లక్రింద నయముగానుత్తర దిక్కుచుండి
 జలముమిక్కిటముగ - నడుచుననుచుబలికె నాల్గుశేషంబైన -
 సుఖమొసంగవలయు సుబ్బరాయ ॥ కం॥ ధరనాల్గుమట్లలోతున
 స్థిరమైజలనాడి రుద్రదిశనుంచివడి - బరతెంచుపూర్తినైదిట -
 కరయుండదటంచు బలికె నమలచరితా॥ కం॥ స్థిరనారుఫలము
 నల్వరి - పురుషులలోతునను జలము పూర్తియనదగు - యు
 రు జలమేడిటగొంచుట- కరుదనియె భజంగనాధకనికరమొదవ॥
 కం॥ నల్లటిరాల్ స్వల్పజలం । బుల్లశిలున్ననిమిదింట భువితోమ్మిది
 ట॥ జల్లనగుననుచునద్దురు । వల్లభుడనెవ్యాళవంశ వారధిచం
 దా॥ గీ॥ భావిత్రపుష్పలము పశ్చిమోత్తముల । దిశలతూ
 ర్పురుద్ర దిశలత్రవ్వ । వలయుననుచుబలికె వాళిమిరంగను ।
 సుఖమొసంగవలయు సుబ్బరాయ ॥ : :

భావులకు ముహూర్తము.

సీ॥ ప్రతులకు ముముహూర్త పద్ధతివివరింతు శ్రవణంబు మ
 ఖ యనూరాధవాస్త । రమణరేవతి యుత్తరాభాద్ర గోహిణి పు
 ష్యములేదగులగ్నములనుగాంచ । కలకంబు మిశ్రమకరములు

మేలొనుకుంభమునృపభములొకొద్దిఫలము | లగ్న కేంద్రములందు
లక్షింపచంద్రుండు శుక్రడున్ననుమేలు నూటివరచు - రవియురవి
నుతుండు రాహువుకజులున్న - జలమువడడటంచు బలుకబడు
ను - గానఱటలదెలిసి గావింపనగునని - పలికెగురువరుండు పన్న
గేంద్ర || శేషార్థం || లగ్నమునకు ౧-౪-౨-౧౦ యీస్థానము
లు కేంద్రములు ||

గృహప్రవేశము.

సీ॥ నూతనగృహమందు నుర్విలోజనములు జేరేటిముహూర్తం
బు జెప్పదువిను - రెండుచూడును పదకొండు పండ్రెండను
మాసంబులనుజేర మంచిదనని - వకటిచూడేడను వారముల
గూడవునాల్గుతొమ్మిది పదునాల్గు ముప్ప - దనుతిథివ్యతిహింప త
క్కినయపిమేలు తారలం దుత్తరాత్రయముమేలు - రోహిణిమం
చిదేనూహింప హస్తాగృహములందు జేరనుగమనముపడి - రేని
తారలందురేవతి జ్యేష్ఠాను - రాధతైసమేలు ఈధరిత్ర - నిటుల
ఘనులమతిమునెరిగి జేరందగు - నంచుదెల్పబడియె నహికు లేంద్ర॥

నూతనవస్థాధారణము.

సీ॥ క్రొత్తగుడ్డలు కట్టుకొనువారలకు నిందుసుముహూర్త
క్రమమును సూటివరతు - పదునాల్గు నాల్గుముప్పది పదహారు
తొమ్మిది సుక్కటియు, నెనిమిదియనేటి - తిరులద్రోయగవలె గ
దళినాల్గయిదారు వారములజేచ్చ కోవలెధనిష్ఠ - యుత్తరాత్ర
యమును చిత్తహస్తస్వాతి పౌనర్వసాశ్వని పౌష్యమియును - శత
భిషానూరాధ క్షితినిరేవతి మృగశిర రోహిణియుమూల శ్రవణ
ములును - శుభకరంబుమరియు జూడవైధృతివ్యతీ- పాత్తుపరిఘ
లోపుబడవుగనుక - నిటులదెలియుమనెన కుటిలమానసుడగు -

గురువసుండు గడిమికుండలేంద్ర ||

తొరమునకు.

సీ॥ తొరంబునకుదగు కాలము నేర్పరిగింతు జూడగానేడైదు
మూడురెండు - పదమూడనే తిథుల్ భవ్యకర్తంబగు వారంబు
లందు నైదారురెండు - నాల్గును మేలివ్వనగు శృంగళీర్నంబు పౌ
నర్వసాశ్వని పౌష్యమియును - శ్రవణచిత్తధనిష్ఠ శతభిషంబువి
శాఖసావతి హస్తలును ప్రశస్థమృగును - జేష్ఠరేవతియును క్షితిలా
మన్యమఫలగ - బాహుళ్యముహూర్త ప్రకరణంబు - కొన్ని వేళలం
దు నెన్నంగదగదని - ముచ్చటించెనయ్య భుజగవర్య ||

అభ్యంగనము.

గీ॥ మూడుతొమ్మిది పదమూడు రెండొండైదు - నేడనేటి
తిథులుగూడముఖ్య - ములసిజెప్పె జలకమ్మనునాడ కడుప్రేమ -
సుఖమొసంగుమయ్య నుబ్బరాయ || కం॥ వారములను నాల్గే
డగు - వారములను వీడిరేని వనరగూనంచుక - ధారుణిబీజావా
పన - కూరిమి నెరిగింతున నెను కోమలగాత్రా ||

బీజావాపనము.

కం॥ పదకొండైదేభనుమూ - డ్పదియేన్నద మూడటంచు బ
రగెడి తిథులుక - పృథివిలోబీజావాపన - కదుసేగుననిబలికెనయ్య
ఖగరాడ్యవీ || కం॥ ఉత్తరరోహిణిరేవతి - హస్తమఖిలేష
మూలయునురాధయునుక - స్వాతిశ్రేణము ఖిక్కిలి - ప్రీతి క
రంబనుచుబలికె భీకరరూపా || కం॥ వరపుష్యమిపూర్వాషా - డ
రయును విత్తనములిడుట కధునగునుధరక - స్థిరవారలగ్నమెరుగ
నిర్వర విచింతనటంచుజెప్పె విషధరచంద్రా || కం॥ స్థిరనుభా
నుదివన శింహులగ్నమునందు - నర్వవిత్తనములు నిర్వహించి

నాటిననుఫలింపనగువృధాపోదని - జెప్పబడియెగురుడు సర్పరాజా||
 కం|| హిమకరునిదివసుమున మిధు - నమునకరాజువు విత్తనము
 లెదబెట్ట - యమితఫలంబందుమరని- నుమననవిభుడనియెనయ్య
 సుబ్రహ్మణ్య|| కం|| ఒండెడెనిమిదిలగ్నము - లుండగగుజదిన
 ము కొట్టలున్న ఎదబెట్ట - పండినఖండముగానని - ఖండితము
 గ బల్కెనయ్య గరుడవిపతౌ || కం|| బుధుదినము మిధునకన్యల
 వృధివిలొప్పుగిఫలంబు పెంపుగ్గనాట - వృధబోదు మిగులఫలి
 తం - బడియెనగునటంచుబలికె పన్నగముఖ్యా|| గీ|| ధనువు
 మీనములను ధరగురుదినమున- నామ్రబీజమాదిగానమన్థ - విత్త
 నములువేయ నెత్తుగానుఫలింపు - గానుపించుననియె కల్తప
 హర|| కం|| ఆరవవారము వృషభతులారయగా పూలచెట్ల క
 తిచేపొడి - ధారుణిలో ననిదెలియుము - సారంబిదియనుచుబ
 ల్కె సాహస్రఫణా|| గీ|| మకరకుంభలగ్న మమరగాశనిదిన -
 మశితదాన్యములను మహినినాట - గొప్పఫలితమునుచు జెప్పెను
 కడుప్రేమ - సుఖమొసంగవలయు సుబ్బరాయ|| కం|| గురుశు
 క్రచంద్రులునువడి - సురచిరలగ్నమునయున్న జూచినధరలో -
 నురుతరఫలమంచు దురని - కరమర్ధిని జెప్పెనయ్య కదృవతనయా||

స్త్రీలగుతువిషయము.

గీ|| స్త్రీలగుతుపునంధువేళ శుభాశుభ - చిహ్నములను జూ
 చిచెప్పటకును - వచనరూపకముగ వ్రాయుంతుననిబల్కె - నిం
 దుసుఖమొసంగు కుండలేంద్ర|| శేషార్థం|| స్త్రీలగుతువిషయ
 ముగురించి మాసములలో వైత్రమందు వైధవ్యము - వైశా-
 ధనపుత్రులు - జ్యే- రోగవతి - ఆషా- సంతనష్టము - శ్రా- ధ
 నవతి - భాద్ర- దుర్భగ - ఆశ్వీ- తపశ్శాలి - కార్తీ- అల్పాయువు

మార్గ, బహుసంతు, పు, జార, మాఘ, పుత్రవతి, పాల్కు, సం
పద పుత్రనతియగును! తిథులలో ౨, ౩, ౫, ౭, ౧౦, ౧౧, ౧౩, ౧౫
యీతిథులున్ను, వారములలో సో, బు, గు, శు యీవారము
లున్ను, నక్షత్రములలో అశ్వ, రో, మృ, పుష్య, హ, చి, సావ్రి,
అనూ, వి, మూ, శ్ర, ధ, శ, పుత్రరాత్రయమున్ను, లగ్నముల
లో—౨, ౩, ౪, ౬, ౭, ౯, ౧౨, యీలగ్నములున్ను, లగ్నమున
కు ౨, ౪, ౫, ౭, ౯, ౧౦ యీస్థానముల శుభగ్రహములున్ను, ౩
౬, ౧౧ యీస్థానముల పాపగ్రహములున్ను పున్నయడల శుభక
రము, మరెయ్యి అశుద్ర, జ్యే, పున, మ, కృ, ఈనక్షత్రములయొక్క
మొదటిపాదములలో నమరైవయడల శుభము, ౨, ౩ పాదములై
న యశుభము, భరణి, పూర్వాత్రయములలో నాల్గవపాదమున
శుభము, ఈకినపాదముల నశుభము, దుష్టనక్షత్రములందు ప్ర
థమ రజస్వలయగు స్త్రీకి ముందుగా నక్షత్రశాంతిని జేసి తర్వా
త శుభనక్షత్రమందు రజస్వలయైన పిమ్మట గర్భదానముహూర్త
ము నిశ్చయించుట శుభము, చంద్రుని కూరినక్షత్రములందున్న
సూర్యుడు శుభనక్షత్రములందుండగా రజస్వలయగు స్త్రీకి దోష
ము లేదని దెలియవగును ॥ గీ॥ ఇలులరుతువిధంబు నెరిగిగర్భ
దాన । మంచుపైవిధించుటందులకును । దెలియనగునటంచు బ
లికెను కడుప్రేమ । సుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరాయ ॥

నిషేకముహూర్తము.

శ్రీ॥ నిషేకముహూర్తమందు విచారించగా తిథులలో ౬, ౮
౪, ౧౫, ౧౪, ౩౦ ఈతిథులన్గు దోయగా మిగులు తిథులున్ను,
సో, బు, గు, శు యీవారములున్ను, నక్షత్రములలో శ్ర, రో,
అనూ, సావ్రి, రే, మూ, పుత్రరాత్రయమున్ను, లగ్నములలో

౨-౩-౪-౫-౬-౭-౮-౯-౧౦-౧౧ ఈలగ్నములున్న, శుభకరంబులు. యెనిమిదవస్థానమున యేగ్రహమున్న యుండకూడదు. పుష్య, ధ, మృ, అశ్వ, చి, పున, ఈనక్షత్రములు మధ్యమము తక్కినవి అధమము ॥

శీమంతము.

గీ॥ సిరినిషేకమైన శీమంతమన్తుఖర్త - జగ్గుపవలయునంచు జనముమెచ్చ - నెనిమిదారునాలుగెను మాసములలోన - ననుచుదెల్పెనయ్య ఫణివరేణ్య ॥ కం॥ తిథిరెండు మూడునైగును - పదిపదమూడేను శుభము వారములరియక - విధిరెండైదాన్నిలుగు - పృథివిలో శుభమనుచుబలికె భుజగ్రశేషా ॥ గీ॥ వృత్తరాత్రయంబు పుష్యపునర్వసుల్ - జగతిరోహిణియును మ్రుగశరయును - రేవతియును లెప్పుభావింపగానని - బలికెగురువరుండు పవనభక్ష ॥ గీ॥ శిశ్వాస్త్యశ్చకములు శీమంతమునకందు - బడవు షిగులు నవియుకడుశుభంబు - లగునటంచుబల్కె జగత్తిపైకడు ప్రేమ - సన్నుబ్రోవనలయు పన్నగేంద్రా ॥ శిశువిమార్పి ॥ గీ॥ రమణిపేరు యక్కరముల నేటిటబెంచి - తిథినిగల్పితొమ్మిదింట పాలు - గొన్న బేళిసుతుడుకన్నె సమంబని - జవ్వనచ్చుననియె సర్పరాజ ॥

జననవిషయము

సీ॥ మూలనుఖాశ్వని మొదటిపాదంబులు శ్రేష్ఠరేవతియు నాశ్లేషలందు - సంత్యపాదంబులక దర్భకల్గలుగ సత్యగ్రగండములనిదోచనగును - మరియురోహిణిపూర్వ భాద్రమూలాశ్లేషపౌనర్వసులునాల్గు పాదములును - శాంతులక్ష్మర్హమై జలగురోహిణి మేనమామగండంబని భూమినెప్పు - మూలశ్వశు రగండమునుదె

చ్చు తక్కిన - తారలెల్లకీడు తనకుదెచ్చు - గానదెలియమంచు
 కడుపేమితోబలికె - సుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరాయ || సీ||
 గ్రహదోషనశపుల గాన్పింతు చంద్రుండు ఎనిమిదింటనుకేజు డే
 డీటలరి - సూర్యుడై దశఇంట శుక్రుడారింటను గురుడు పండ్రెం
 డంట నరుణుడు - ఒంటున బుధుడు మూడింటరాహువు తొ
 మ్మిదింటనంటిన దోషమంటునిజము - చంద్రసూర్యులచేత జననీజ
 నకుచేటు తక్కిన వారీచే తనకుచేట్లు - గలుగుననుచుదెలిసి ఘను
 లుశాంతికిగగ్గు - క్రియలొనర్చవలయు ప్రియముమీర - ననుచు
 జెప్పె భువినిజనులిదివినిమెచ్చ - సుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరా
 య || శ్రేషార్థం || మేషములోజనియించిన చోరత్వము, వృష
 భములో విభవము, మిథు, గ్ధాచి, కర్కా, ధనము, శిం, భూప్రా
 ప్తి, కన్య, విష్ణుత్తు, శు, మంత్రిత్యము, వృశ్చి, దరిద్రము, ధ, గ్ధా
 నము, మ, దుష్కర్మము, కుం, వ్యాపారము, మీన, విద్వాంసుండ
 గును. జననమైనరాసిలో సూర్యుడున్న రాజ్యమును, చం, క్రుషిని
 కుజ, వీరుడున్న, పాపిన్ని, బు, నీతియుగ్ధానమున్న, గురుశుక్ర
 లున్న, ధీరత్వమున్న, శ, చోరత్వమును, రాహు, పుదారితయు,
 కేతు, దరిద్రమును ఇచ్చుచుందురు. మరియు జన్మలగ్నమనుగా
 ౧-స్థానముగాన ౧-౪-౭-౧౦ యీస్థానములు కేంద్రములు. ౫-౯
 యిపికోణస్థానములు గనుక నీస్థానములందు బుధ గురు శుక్రలుం
 డగా జన్మించిన శిశువుకు దీర్ఘాయువుగాను ౨-౩-౬-౧ ఈస్థానము
 లందు వీరుండజనించినచుధ్యమాయుగాను ౯-౧౨-౧౩ యీస్థాన
 ములందుండగానల్పాయుగాను వ్రాహ్మణుడుచున్నది. రవి కుజ శ
 నిరాహు కేతువులు కూరులుగావునవీరు కేంద్రపంచమాష్టము
 ములయందుండినను శుభకరులనిపించరు - సూర్యశిద్ధాంత గోళా
 ధ్యాయములో సూర్యచంద్రులు అష్టమాధిపతులైనను మారుకులు

బాధకులుగారని జెప్పియున్నది. లగ్నము రెండుభాగములు జేసి
 హారాయగుచున్నది. అందున మొదటిది మేషాది బేసిరాసులలో
 చేర్చి మొదటిభాగము సూర్యమోర - వృషభాదిసమరాసులలో
 చేర్చి మొదటిభాగము చంద్రహార - లగ్నంమూడుభాగములు
 జేర్చి ద్రేక్కాశము - అందు మొదటిభాగమునకు ఆరాసి అధిపతే
 యగును - రెండవభాగానకు అయిదవ ఇంటి అధిపతియగును -
 మూడవభాగానకు తొమ్మిదవ ఇంటివాడగును లగ్నము తొమ్మిదోభాగ
 ములు జేరి గాన వాంశయగుచున్నది - అందున మే, శిం, ధ, ఏటి
 లో లగ్నమైన యడ మొదటిభాగానకు మేషము యొక్క అధిపతే
 యగును - రెండవభాగము వృషభాదిపతి - మూడింట మిధునా
 ధిపతి ఇదేమిధునను తొమ్మిదిభాగములకు నగుచున్నది - పృ, కన్య,
 మ, ఈ లగ్నములందైతే మొదటిభాగమునకు మకరాధిపతి ౨ కుం
 భాధిపతి - అదేవరిసంజాడవలెను - మిధు, తు, కుంభములో లగ్న
 మయ్యెనేని - మొదటిభాగమునకు తులాధిపతి మొదలుగా చూచు
 కునేది కటక, వృశ్చి, మీనములలో లగ్నమయ్యెనేని మొదటిభా
 గానకు కటకాధిపతి మొదలుగా చూచేది - లగ్నము ౧౨ భాగ
 ములు జేయగా ద్వంద శాంశయగుచున్నది అందు మొదటిభాగము
 నకు ఆలగ్నాధిపతేయగును - అది ౧౨ భాగములకు ఆయారా
 సుల అధిపతులేయగుచుండురు లగ్నము 3౦ భాగములు చేర్చి
 12 శాంశయగుండును : అందున మొదట ౫ కి కుజుడు పైన ౫
 కి శని పై ౮ కి గురువు పై ౭ కి బుధుడు పై ౫ కి శుక్రుడు అ
 ధిపతులగుచుండురిందులో బేసిరాసులందు లగ్నమైన యెడల కుజ
 డు మొదలుగాను సమరాసులందు లగ్నమైన యెడల శుక్రుడు మొ
 దలుగాను చూచుకొనేది - గ్రహద్రష్టి శని 3-౧౦ ఈస్థానము
 లు ఘోరనృష్టిచే జూచును - తక్కిన గ్రహములు పాత్యేర్ప

స్థితజాతురు గురువు ౫-౯ స్థానముల పూర్వదృష్టిని చూచును
తక్కినగ్రహములు ఆస్థానములర్థదృష్టిచేజాతురు - విజుష ౮, ౯
స్థానములు నిండుదృష్టినిజూచు - తక్కినగ్రహము లాస్థానముల
ముచ్చాత్కి దృష్టిచేజాతురు - అన్నిగ్రహములు ౭ వస్థాన
మును నిండుదృష్టిచే జూచుచుండురు - సూర్యునకు మేషం -
చం. వృష - కు మక - బు. కన్య - గు. కట - శు. మీ - శ.
త్తులపుల్లలని తెలియఁజెను - ప్రతిగ్రహమునకు ౬, ౮, ౧౨ ఈ
స్థానములు శత్రుత్వము తక్కినవి మిత్రత్వము ॥

లగ్నఘటికపరిమానము

మీ. మే. ౮ ఘ - వృ. కుం. ౮౪ ఘ - మిథు. కన్య త్తు. మ.
౫౧ ఘ. కట. శిం. వృశ్చి. ధ. ౫౪ ఘడియలఁబడును. శిం. సూ
ర్యుడు. కట. చం. మే. వృశ్చి. అంగారకుడు. మిథు. కన్య. బుధు
డు. మీ. ధ. గురువు. తు. వృష. శుక్రుడు. మే. కుం. శని అధిప
తులగుదురు ॥ జాతకర్త—అన్నప్రాశనము—నీ॥ నాల్గువర్ష
ములవార్షామకరణమును నెనరించడగునట్టి దినమృతంబు ॥ పద
కొండు పదిరెండు పదునారునిరుపదిరెండు నిర్వదియనిదండినెగడు
నట్టివేళలయందనగూ జాతకర్తంబటంచు నన్నప్రాశనమున పురుష ॥
శిశువుకారెనీమిది స్థిరపని పదిరెండు మాసముల్ దగియుండు మ
గవలకును ॥ పదనకొండునైదు పట్టుగాత్రిమ్మిది ॥ మాసములనె
నర్పి మించినవేని ॥ తిథి ముచ్చునిండు దెలియజేసెదశంబు ॥ బలికె
కగుణవలన పన్నకేంద్ర ॥ కం॥ రెండైదుమూడు నేడును ॥ దం
డిగ పదునాల్గు పదియు ధరపదమూడు ॥ మెండుశుభస్కరమని
బహు ॥ ఖండతముగ బలికెనయ్య కన్యతనయా ॥ చెవులుకట్టు
టకు—నీ॥ ఉత్తరాశ్రమమును చిత్తహస్త గ్రహితి శ్రవణ మానూ
రాధి శతభిషంబు ॥ అశ్వేధసంఖ్య పుష్యమిహాహి పునరువను మృ

గళిరయు రేవతికిదప్ప । నన్యమొప్పపు లగ్నమాను తొమ్మిది నా
ల్లురెండును మూడు పండ్లెండుమేలు - భువిలగ్నముకు పదియవ
స్థానమే । గ్రహముండ గూడవయనె ఖండితముగ - చెవులుకుట్టు
టకును జెప్పెను తిథులలో - మూడునైనను పదమూడురెండు
నేడును పదిమేలు గూడునిజంబనె - సుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బ
రాయ ॥ కం॥ వారములెరిగించెద నా - ల్లారైదునురెండు భ
వ్యకరమగుననుచున్ - తారలుడైనొదనము ప్ర - శారంబనె సు
బ్బరాయ కరుణాభరణా ॥ కం॥ ఏదెనిమిది పదకొండుకు - పై
దగులగ్నములుమిగుల భవ్యంబగుల - గ్నాద్యష్టమ శుభ్యరయక-
గాదనెన్ గరుణాబాడు ఖగరాద్యయిరీ ॥ పుట్టువెంట్రుకలుదీ
యుటకు—గీ॥ ఇలనుపుట్టువెంట్రుకలుదీయపదిపద । మూడునై
దురెండు గూడుతిథులు । నైదురెండునాలుగారు వారములివి ।
మేలటంచుజెప్పెవ్యాళచంద్ర ॥ గీ॥ శతభివంబు స్వాతిశ్రవణధని
ష్టయు । మృగశరాశ్వనియును రేవతియును । పువ్యపునరువనులు
పుడవిలోనుత్తమ । మనిరిభుభగణంబు ఫణివరేణ్య ॥ అక్షరా
భ్యాసము—గీ॥ అవనివంచమాబ్ధ మందక్షరాభ్యాస । మునునెన
ర్చినలయు మూడునైదు । నేడుమరియును పదమూడు తిథుల
యందు । జేయవచ్చుననియె క్షితిఫణీంద్ర ॥ కం॥ గురుశుక్రసా
మ్యసోముల । వరహస్థాగుద్ర చిత్తస్వాతి యనూరా । ధనియపు
నర్విసు శ్రవణము । లరలేగ శుభంబొసంగుననె భుజగేంద్ర ॥ కం॥
గనలగ్నమునకునైదిం । టనుయేగ్రహముండదగరు తాయిగ్నిఖనే ।
వినుపించెదను పనయనము । వినవేడుకగానటనెను విషధరచంద్రా॥

పుపయనము.

గీ॥ సోమశుక్రసామ్య సురగురువారము । లగ్నస్యవిధునముగి

మధ కటకమీన । మేషశులలు మేలుమిగులు కూడవటంచు । బ
 ల్కెగురువగుండు వన్న గేంద్ర ॥ సీ॥ ఉత్తరాత్రయమును చిత్త
 హస్తస్వాతి శ్రవణమశ్వని ధనిష్ఠయునుపుష్య । మియు మృగశిర
 రేణియు పునర్వసు గోహిణియు సమూరాధల నెంచిజూడ । శుభ
 ములగ్నాష్టమ శుద్ధియేర్పడవలె రవిశనికుజులుండు రాసులుదగ ।
 వితరగ్రహంబులు హితమతికేంద్రకోణములనున్నను శుభంబును
 రుధరణి । కుజదురవియు శనియుగొనకొని మూడారు । పదనకొం
 డు ఇండ్ల బరగుచుండ । వలెనటంచుజెప్పె వడకముహూర్తము
 నకు । సుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరాయ ॥ గీ॥ శనియులగ్న
 మంగుష్యమచ్యుతశ । మందుయున్న శుభమునెందరవని । సశు
 భదినము లేవిపొసగవిందులకని । జప్పబడియెభువిని సప్పరాజ ॥

ప్రయాణమునకు.

సీ॥ ఏనరోరి దెల్పెద జనసంఘముర్విలో గమనపద్ధతిని ముఖ్య
 ముగ నెరుగ - వలె నెట్టులన్నను వనరగతిధులలో రెండుమూడై
 దేడు ఖండితముగ - పదిపదకొండును పదమూడు పదునాల్గు పద
 హారు నుత్తమంబాచుప్రబలు - వారములెరిగింతు వడిరెండునా
 ల్గారు వారములకు వినాజదగదేవి - వారశూలలరయ వడిమీర
 రెండేడు - వారములను తూర్పువైపునకును - శూలలనుచుజె
 ప్పె సూరిజనముమెచ్చ - సుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరాయ ॥
 సీ॥ ఐదేడు వారములొక్కయ్యమునకును దక్షిణమున్నకైదు దగదుమ
 రియు - నారింటరెండింట నైగుతకినినెంటు నారింటపడమర నయ
 ములేదని - వనర నెక్కటమూట వాయువామూలకు మూడూ
 లుగుత్తరమునకుదగదు - ఇలలోననాల్గింట నీశాన్యమునకునుబో
 యిన దుష్టంబునబెంగు - నిట్టివారములను ఈదిక్కులకుబోవ-

దగదుశూలలుండు ధాత్రిలోన - వీటిదెలిశినడువ విభవమందును
రని - జెప్పెగునువగుండు శ్రీకరఫణా || నీ|| భానుశుక్లండు
పదిహేనుఘాయలు శనిసుధాకరులను ఎనిమిదియును - భామసౌ
మ్యములను పండ్రెండు ఘడియలు గురునిదినమానందు ఇవివది
యును - ఘడియలుదోషమై ఘటియించుతూర్పుకు దిధివక్షణాన
కుదసరునూనె - పడమరకును గుడ్డపాలించు నుత్తరమునకు క్షీరి
ముదోషదనితహారిము - ఎన్నిదోషములున్న నన్నముదిని తూర్పు
నకున స్థమమువక్షణమున కర్ధ - ధాత్రి పడమరకును ప్రీతియాను
తర - మునకును దయమందుబోయిరేని - మేల్గుగల్గునంచు మే
దినిలోజెప్పె - సుఖమొనంగునుయ్య సుబ్బరాయ || నీ|| మ్రు
గశిరనౌరాధ మూలహస్తధనిష్ఠ లశ్వనిరేవతి పౌష్యమయును -
శ్రవణపౌనర్వసు జగతిలోనుత్తమంబగు రోహిణుత్తరాభాద్రను
త్త - రలుమద్యమని జెప్పవలెనువీటికి శూలజెల్లుతూర్పు ధనిష్ఠ
జేష్ఠమురి - యశ్వని శ్రవణంబులగు దక్షిణమునకు పౌష్యమగో
హిణుల్ పడమరకును - పల్లణులును హస్తధరుగునుత్తముకు -
నిట్టితారలందు నిట్టిదిశల - కేగదగదటంచు యోగీంద్రప్రభగుగురు-
చంద్రునియె వానుకేంద్రముల || గీ|| నాలుగైరునేడుపలుపై
నితొమ్మిది - యనెక్షిలగ్నములు ప్రయాణమునకు - లాభకరము
గాన లక్షించిజనులంత - నడ్డువమేలటంచు నుడివెఱధిప ||

తారాబలము.

వ|| తారాబలమును జూచెటివాడు తనజన్మక్షత్రము మొద
లుకొనిప్రయాణదినక్షత్రమువరకు లెక్కించితొమ్మిదింట భాగింప
గా ౧ జన్మతారశరీరనాశము ౨ సంపత్తాంవిభవము ౩ వివత్తార
కార్యభంగము ౪ క్షేమతారమేలు ౫ ప్రత్యక్తారకార్యహాని

౬. సాధనతాగతార్యానుకూలము, ౭. వైధనతారమరణము, ౮. హితతారసౌఖ్యము, ౯. పరమమైత్రితార-సంపద.

చంద్రబలము.

తనజన్మగాశిమొదలుకొని ౧, ౩, ౬, ౭, ౧౦, ౧౧ ఈస్థానముల చంద్రుడున్న మేఁగలిగించును, ౨, ౯, ౫ ఈస్థానముల శుక్లపక్షమందును, కృష్ణపక్షములో ౪, ౮ యీస్థానములనున్న శుభకరము.

వివాహము.

సీ॥ వైశాఖమాఘ శ్రావణపాల్లవము శేష్ఠనూనముల్ హితవౌచవాశి కెక్కు - మధ్యమంకార్థిక మార్గశిర్షంబులు అధమంబు ఇతరముల్ తిథులలోను - పృషిపాడ్యమి దానవశావృమి తదియ ఏకాదశి శుక్లపక్షమున కహిత - మవనిరెండై దేవు మరెవదియును నాల్గు తొమ్మిదిబహుళ పక్షమ్మునందు - మేలుజేయుచుండు నాలుగై దాఠరెండు - వారములుశుభంబు జేసెనిట్లు - దెలిసి జిప్సవలయు ధీమంతులనిబల్కె - సుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరాయ ॥ సీ॥ రేజితనూరాధ మృగశిరయును యుత్తరాత్రయంబును మఖహస్తస్వాతి । గోహిణిశ్రేష్ఠమౌ నూహజేయగ కుంభమకర వృశ్చికములుమానసతిర । లగ్నంబులెల్లను లావుశుభంబిచ్చు సుదయకాలంబును మొనఁగిర్కూము । నయముభ్యతీపాత్తు వైదృతి యోగముల్పరిఘయండున పూర్వభాగమరయ । కూడదనుచు జెప్పువాడుక గలదిఖ । బుధుడు పెండ్లిలగ్నముననుయున్న । నతిపమిగుల భాగ్యవతియౌ నిజబలిని జన్మబడియెనయ్య సప్తరాజ॥ కం॥ గురుశుక్రలున్న సునకూ । వరులకుదీర్ఘాయువగును భాస్కరుడున్న । కలగమనకువైధవ్యము । స్థితియును బలికె భుజగ శేఖ

ర ఘనతా || గీ॥ చంద్రుడున్నయెడల నతికిమ్మత్యుభూమి / పు
త్తిడుండేనేని ద్విత్వమునకు / మృత్యునదియైదెలికి మెలగుట శ్రీ
వృత్తా / ననిపించెనయ్య నడికులేంద్ర || కం॥ శనియున్నను
దారిద్రము - మౌనశియు సంతానశూన్యమును రాహువుయు -
న్నను జేయసత్యమిలలో - గనుమనియె భుజంగనాథ కనికరమొ
దివత || గీ॥ లగ్నమునకుజూడలావరైచంద్రుండు - రెంటునై
దు నాలుగింటతొమ్మి - దింటనుండమంచి నంటించునగిజేప్పి -
జూడగునుకరుణ నుబ్బరాయ || గీ॥ లగ్నమందుగాని లగ్నము
నకునెళవైచునాల్గు తొమ్మిదైనగాని-బుధుడుగురుడు కవియుగది
యంగవలెనని - నెల్లెసద్దుగుండు దివ్యచరిత || కం॥ రవిరాహు
కుజుడు శనికే - తువులూరిట పదునెకింట తోరపుమూట - స్త
పిలిసగుభమిచ్చెదరని భువిలావినబల్కెనయ్య భుజగిశ్రేష్ఠా || కం॥
ఆరింటను భార్గవుడు - గారిగుడెనిమిదవ ఇంటకడువడినున్న -
క్రూరులనిపింతు రేడిట - జేరంగగిదేగ్రహంబు ష్టితినిఘటింద్రా ||
గీ॥ లగ్నమునకు బుధుడు టావరైకేంద్రంబు - లందునుండనైన
వందలై - పాపములనుద్రొయు వాడంచుబలికెను - సుఖమొ
సంగిబ్రోవు నుబ్బరాయ || కం॥ సురగురుడగురుగుడు హిమ -
కరసూనుడు సర్వదోషఖండనకు వసుం - ధకేంద్ర కోణముల
లో - బరిగినమలనుచుబలికె పన్నగశ్రేష్ఠా || సీ॥ ధరదంపతుల
జన్మతారలందున్ననెల జన్మక్షత్ర రాశ్యందున్న - జనలగ్న
మునందు నెన వారికిరవిగురు బలగులు చూడుకుదరికున్న - దగదు
వివాహంబు దలపగాజ్యేష్ఠలదొకటి మెలగురెండుసుఖముకొద్ది -
యైచుమూడును నాలుగునుకూలపడవెందు జ్యేష్ఠలనంగాను జ్యే
ష్ఠపుత్రి - జ్యేష్ఠయనెడితార జ్యేష్ఠమాసంబును - జ్యేష్ఠపుత్రుడ
యై జ్యేష్ఠమాస - మున వివాహమనినుజన సంఘమందురు - గ

నుమటంచుబలికె ఫణివరేణ్య || కం॥ మరియునుస్త్రీజన్మపుతా
రరయవిశాఖయిన జేష్ఠయైనను ధరణి - మరియుబావకునశుభద-
సుణినిజాపట్టుచనియె సన్తాగ్గయుతా || గీ॥ అత్తమామగండ
మాశ్లేషమూలల - స్త్రీజనించియున్న శిద్ధపరచు - నిఖనుచె
లైబూనెనేక తామూహూర్త - మునుఫణిందధరణి జనులు
మెచ్చ || నీ॥ జగతిదంపతులకు జన్మనక్షత్రము లేకమైనప్పుడు నె
చ్చినుత్త - రాభాద్ర పావ్యమిశ్రవణరేవతి, మఖయూరుద్రయు వి
శాఖలంబుపైన - రోహిణుత్తమమూహింప భరణిస్వాత్యాశ్లేష
శతభిషమశ్వనియును - మూలయనూరాధ పుబ్బమధ్యమమగు త
క్కిన తారలులెక్కుబడవు - తారపాదభేద మారయగారాశి - భీ
దిమైన దోసమీచుయేక - రాశియైనతార దోసమేలేదని - జె
ప్పెనద్దురుండు శ్రీకరభగ || గీ॥ అతివతారనుంచి పతితారకగు
లెక్కు - బట్టితొమ్మిదింట పాలుదీయ - చేసిగానిసంఖ్య వాశి
క్కినటంచు - బలికెభుజగవంశ జలధిచంద్ర ||

పంచకరహితము.

గీ॥ తారవారతిధియు తగలగ్నమగులెక్కు - నెంబుజేరితొ
మ్మిదింట పాలు దీయనైదు తొమ్మిదేడురామేలని - బలికెఘన
ముగాను పన్నగేంద్ర || గీ॥ మూడునాల్గిరాగ భువిముహూర్త
ముమేలు - మిగులుసంఖ్యలేవి దగవుగాన - ఇటులదెలిశిరేని ఇ
లప్రాగ్గులనిబల్కె - నిండుసుఖమొసంగు కుండబీంద్ర ||

గ్రహమైత్రికూటము.

గీ॥ గ్రహములంబు మైత్రిక్రమముచెల్పునునది - శుభదఖర్త
లందు జూడనగును - మైత్రిగల్గియున్న మంచినిచ్చునటంచు - జె
ప్పెశ్రీగురురద సప్తరాజ || శేషార్థం || సూర్యునకు చంద్రకు

జగదులు మిత్తులు - బుధుడు సముద్ర- శని, శుక్రులు విరోధులు
చంద్రునకు, నూ, బు, మిత్తులు, శ, కు, శు, సములు, కుజునకు.
నూ, చంద్ర, గు, మిత్తులు శ, శు, సములు, బు, శత్రువు, బుధునకు.
నూ, శు, మిత్తులు, శ, కు, శు, సములు, చంద్ర, శత్రువు, గురువునకు.
నూ, కు, చంద్ర, మిత్తులు, శ, సముడు, బు, శు, శత్రులు, శుక్రునకు.
శ, బు, మిత్తులు, గు, కు, సములు, నూ, చంద్ర, శత్రువులు, శనికి.
బు, శు, మిత్తులు, గు, సముడు, నూ, చంద్ర, కు, శత్రువులు. గనుక
వధూవలుకు గ్రహమైతిగలిగియున్న మేలు - సమత్వము మధ్య
మము - శత్రుత్వముకూడదు - గాబట్టి రాశ్యాధిపహితత్వము లేక
పోయినను - రాశిహంశస్థు లహితత్వమైనను గలిగియుండవలయు
ననుట.

రాశికూటము.

సీ॥ పూర్వోడిరాశికి పురుషగానియునెంచ పండ్రెండు పదకొం
డు పదియుతోమ్మి - దెనిమిదేడైనను ఘనమిచ్చుననిబల్కె పురు
షరాశికిపువ్వు బోడిరాసి - రెండుమూడునునాల్గు దండ్రినైదా రేడ
ఖండశుభంబిచ్చు ఖండికముగ - రెండునుమరియు పండ్రెండు
తోమ్మిదై యైదునారెనిమిది రాసులగుచు మిధున - మునకు నెప్ప
నందునను గ్రహమొక్కడై - యధిపుడైనరాసి యధిపతులకుమై
త్రిగల్గియున్న మంచినిచ్చుటంచు - బలికెభూమిలోన వన్నగేంద్ర॥
గీ॥ భువినిమిధుసమునకు మూడు పదనకొండు - జూడనాల్గు పది
యునేడునేడు - రాసులొప్పునపుడు దోసమేలేదనె - సుఖమొసం
గుచుయ్య సుబ్బరాయ ॥

గణకూటము.

సీ॥ పుష్యపుష్యసుఖ ముగళిరాశ్యవి యనూరాధరేవతిస్వాతి

శ్రవణహస్త । లివిదేశగణములభువిని పూర్వాపాద హర్వాభా
ద్రాకుద్రపుబృభాణి । నూహింపరోహిణి యుత్తగాత్రయములు
మర్త్యగణంబులై మసలుచుండు । కడమతారలుదైత్యగణములొ
సతిపతిసక్షత్ర మేకగణములొగూడ । నుత్తసుంబుదైవ మర్త్యం
బు మధ్యమం । బధమమసురవిబుధ వర్గమనుజ । ధనుజగణముచేలు
నెఱింగించునిబల్కె సుఖమొసంగుమయ్య సుబృరాయ ॥ కం॥
చెలితారయచుంగణమై । యలరారిగచేరుగల్గు నాత్మేశునకు । న్ని
లలోనట్టి గణంబె । బలికినవిషమేలటనియె పన్నగముఖ్యా ॥

స్త్రీధర్మకూటము.

సీ॥ సుతతారాడిగాజూడ తొమ్మిదితారలకులోగ సతితారి
భ్రతమైన । యడకీడుగలిగించు వశిమీర వమనెనిమిది తారలకులో
ను గదితేసేని । ఫలముమధ్యనుముటు పైనున్నమేతాసు ఈపాంతన
ము జూడ నెప్పదేని । స్త్రీకింకముభువిని శిద్ధించుగ్రహమైతొ
రాశిపాంతనమున్న దోపహంము । గనుకనిట్టిచిధము గనిపెట్టుగు
నంచు । జెప్పిమరియునర్వజనులుమెచ్చి యోనికూటమింగు బూ
నిదెల్పుమనె । సుఖమొసంగుమయ్య సుబృరాయ ॥

యోనికూటము.

శ్రేషాధము—అశ్వని-మగగుట్టము, శత-ఆడది, భ-ఏనుగ, రే-
ఆడది, కృ-మగమేక, పుష్య-ఆడది, రో-మగపాము, మృగ-ఆడది,
మూ-మగకుక్క, ఆరు-ఆడది, ఆశ్లేష-మగపిల్లి, పున-ఆడది, మఖ-
మగయెలుక, పుబ్బ-ఆడది, పుత్త-నిడ్డు, పూర్వాభాద్ర-ఆడది,
సా-మన్నపోతు, హ-ఆడది, చిత్త-మగపులి, విశా-ఆడది, జ్యేష్ఠ-
మగతేలు, అనూరాధ-ఆడది, పూర్వాపాద-మగకోతి, శ్రవణ-ఆ
డది, పూర్వాభాద్ర-మగశింహము, ధనిష్ఠ-ఆడది, పుత్తరాపాద-

ముంగిన, గావున సతీపతుల సత్కత్తములు వక్కాతములో మగ
ది మగవాడికిన్ని, అడది స్త్రీకిన్ని యుండిన వృత్తును, ఇతరజా
తిములోనున్నయడ మన్యులు, వైరిజాతిమైన సభమనుని తెలి
శేది ||

గ్రహప్రచారము.

కం॥ షూర్యాదిచగ్రహములు - శౌర్యస్థితిరాసులందు జలగే
గజరీగే - చ్యూలుచెల్విన ఘనమగు - కాన్యబు ఇలులనుడిచె ఖ
గరాడవ్వో || కం॥ శనికుజుడొక్కగానిలోజీ - రను గుర్చుకుంబు
రాశిగ్రహములైనరా - హునుజేరిమొందుతామహు - గనగున
నిజెప్పెయ్య కనుకాభుజా || కం॥ బుధుడు కుజుడొక్కరాసిని
బొనలనుభిక్షింబు తరణిముందుగకుజుడు - విధుకలరిన మర్భిక్ష
పు - కథంబనె సుబ్బరాయ కనుకాంబునిశి || సీ॥ చంద్రుడు
గురుడువిసంభవుండొక రాశినలరియూడేండ్లు ధాన్యములువగు
కవిగురుబుధుడ కనుకాపుని సుతుండు యొకరాశిలోజేన యొ
ప్పనకపు - మహిజుండుదేవతా మాత్యుండుయొకరాసి జేరమర్భి
క్షంబు జెలగుపుకమ - గురుభార్గవుల మధ్యకజుకున్న తొనుంబు
రవిభుని సుశుమధ్య రవిశనూజ - డున్నప్రజకుచేటు ఎన్నగభరణి
లో - నన్ధమంచభాముకలగరాహు - వలనిగూడతామ మునుని
జంబనె - సుఖమొసంగుచుయ్య సుబ్బరాయ || గీ॥ గురుడుతరణి
పుత్రివిరువురుయొకచోట - గూర్చుండిరేని మూడుయేడ్ల -
దనుకపశువుల చేరుగనవచ్చునిజెప్పె సుఖమొసంగుచుయ్య సు
బ్బరాయ || సీ॥ చంద్రుడు ముందొచు చంద్రనివెన్నున గురు
శుక్రులుండి భాస్కరుడునెనుక - నున్నమేలగు పంటలున్న వాన
లయుండు హితక్షేత్రములయందు హిమకరుండు - నమరగురుం

కుండ నమకాలమగునుగా చాక్ష్యంపుభృగుజుండు శశధరుండు -
యొకిచోట నెనగూడ నెనకగునుభిక్షంబును జ్ఞత్యైగురుమామగు
గుణునడువ - మంచికాలమగుచు సుహృదనరారును - ప్రబలవృద్ధి
యశము ప్రబలమగును - గానదేలియుమనుచు కడుప్రేమతోబ
లెక్కు - సుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరాయ || కం॥ ధరణి రా
సులయందున - గురువునకేడెనిమిదింట గురిజేసున - య్యగుణ
నుతుడున్న మేలని - కరమగుగుజెప్పెనయ్య కన్యకతనయా || నీ॥
శరణిందనుడును ధరణిందనుడును రవిరాహువులయొక్క రాశి
నున్న - బహుశమాకలహముల్ ప్రబలునుధంబోన రవిగ్రీష్మతి
హిమాంశుకవి బుధులును - యొకరితావిడచివేరొకరి తొవుకు
జేరుచున్న దుర్బిలులు సున్నయగును - గురువస్థమోదయంబురు
వడి చిత్తస్వాత్మాన్లేషలందంత్య మాదియైన - భువికిరుజివిలేరు
బొడమునగ్రాయము - శనివృథావగతిని జననముంద - గురు
డుప్రక్రమించ కురువంటలనిబలెక్కు - సుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బ
రాయ || కుజోదయము—కం॥ అంగారికుడువయింపను బంగా
రు ఫలాశకు సుమప్రభ గల్గించో - సంగతిగా జనులకు పం- గం
గలరునటంచుబలికె కారుణ్యనిధి ||

బుధోదయము.

నీచమాలిక—సామ్యడావిర్భవించు చేష్టలెరిగింతు స్వర్ను
కాంతియు కెంపువర్నముగను - పుష్పైత్తపూఛాయ సుప్పించద్ర
నుతుండు ప్రభవించప్రజకు శుభస్కంబు - యాశ్వీషకార్తీక
మాసంబులజనింప భూమితౌమముచేత బాగలనగును - శ్రావణా
మాఘవైశాఖంబులజనింప ప్రజకునుభిక్షంబు ప్రబలవలయు - అ
రియనారుద్రాదియైదు తారలయందు నుదయాస్థమయముల నుర్వి

లోన - ప్రజలకుకీడు సంప్రాప్తించు మృగశరశ్రవణ ధనిష్ఠల జల
గుమన్న - సస్థములైనను యనతించనువ్యాధులొనవు వానలు
లేక గిడుయ్యేక - లురునహస్థాన బరగుచుండెడుతార లారింటి
లోపల ననతిరింప - సస్థయించునొమఱుగతనకుగన పూర్వ
త్రయముల జగిలునైన - సస్థయించునుభిక్షమనదగు రేవతి మూ
లాశ్వినులలోన బ్రాహ్మసంపాద్య - భూపతులకు హావిపానగనిశ్చ
యబట్లు - బుధునిస్తర్తమానమెడిగ \therefore మేలలుచుబతికె
మేదినిలోపల - సుఖమొసగుమయ్య సుబ్బరాయ ||

గురోదయము.

సీ॥ గురుశుభవశరీతి మెరయుచున్నటికంటు | వలెనున్న భూమ
సత్ఫలమునిచ్చు | దలవరోహిణి కృత్తికలయందున గురోదయంబు
యస్థిములభయంబునిచ్చు | నారుద్రసౌమ్యులందవతరించిన వాన
లేక పైరులుచెడులోకమందు - పౌనర్వసాక్షేషరపౌష్యములయం
దు జనియింపగలిగించు సత్ఫలంబు | మృపుబ్బలలరంగ మహిదేవ
పితృ భక్తులచేతసౌఖ్యమందలగుచుండు - ఉత్తాహస్తలకాదున్న
సుభిక్షంబుతగ చిత్తస్వాతిలోతగ్గుపంట | లనురాధయు విశాఖ
లను జనియించిన నధికపంటలుపండునపుడుజూడ - పాలుపుగా
జేషమూలలయందు సంభవమైన నన్నగరాని మంచీగల్లు - నెనర
పూర్వాషాడ యుత్తరాషాడలయందునావిర్భవమైనయెడల - వా
నపూష్యంబొన్న నడిశ్రవణధనిష్ఠతేభిషంబులయందు నతికేనేని -
ఫలిమించుపైరులు గలపుబాధలు పూర్వాభాద్రయం దుత్తరా
భాద్రయందు - రేవతియందున లెఖ్యంపగలిగిన తుదలేనిసంపద
లాదవునిట్లు - గురునివర్తమానమెడిగ బుధులకు - నిష్కశిద్ధులొ
సగి సుష్టువరచు - ననుచుబలికెశూలియతి మోద మొందగ - సు
ఖమొసగుమయ్య సుబ్బరాయ || గీ॥ భరణియశ్వములనుగురుడు

దయించిన - భయముప్రజకుగల్గు వానపంట - లభికమగునుజూడ
పృథివిలోగనుడనె - సుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరాయ ||

శుక్రకోదయము.

సీ|| శుక్రకోదయంబొచ్చు జూపట్టువేళల పచ్చనెననుచోర బాధ
లుండు - నలుపుమించిన పోరులలరు నెట్టిగనున్న రథారంగములగు
భూరిమలులకును - పనపునన్నెగఱున్న భయములువాటిల్లు భరిత
వర్షముదేహభాధలుండు - భవభవమున సుధాంశుమృత్యు
మించి మంచించుచునటంచు నెంచవలయు - మరియు దైత్యగురుడు
ధరణిలోనక్షత్ర - ములను బూడమునట్టి ఫలమునిండు - తెలియ
జేతుననెను తేటతెల్లంబుగ - సుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరాయ ||

గీ|| పరిమదైత్యగురుడు భరణితోనాల్లుతా - రలజనించ మిం
చబాలియనెంచ - పనులకొప్పదరయ పంటలగ్గలమనె - సుఖమొ
సంగుమయ్య సుబ్బరాయ || కం|| ఆర్థద్రావిడనాలుగు - తార
లనువయించ నణగదడయనడువన్ - ధరఘట్టి ధాన్యపంటకు - కొ
రతురిడదటంచుబలికె కుండలినాధ || సీ|| దలపమఖాది తారల
నెదిలను శుక్రగురునాథ మములైన ముదముమీరి - గమను
డైనరాళి కావులకునుకీడు సమకూడుశుక్రండు స్వాతిమొదలు -
నాల్లుతారలలోన నవగరించ జనించసహశిపోవను భూమిజగడముల
గు - రమణమూల్కాని తారలనాలుగింటిలోనను చ్చిట్టినను గిట్టిన
ను చరించు - చున్న భూమిలో ప్రజాభికిబహుపోరు - లొదవుధ
నము దరుగువిధమెరుంగ - వచ్చుననుచుజెప్పె హెచ్చుమోదం
బున - సుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరాయ || గీ|| వ్రశనుడస్థమిం
చ వసుధనేడుదినాల - లోన వానగురిసెనేనిపైన - వానలేదటం
చు వాశిమిరిగబల్కె - పూర్వసుఖమొసంగు భుజగనాధ ||

సీ॥ దనుజగురుండు ర్వజనియించు దినముతో నేడ్చాళ్ళలోప
లనెచట నైన - వర్షించెన్నాపైన వానలుమెండొచ్చు ధరసుభిక్షంబు
నదగును గడిమి - యమపనినాడుదయంబైన ఘట్టిభాస్వరము ఫలి
యించు నఘముజ్వలించు - శ్రావణ మార్గశీర్షము కార్తికం
బుల వృషభలగ్నమున కవిరభసమున - పూర్వదిక్కునంగు పాశ
జూపవానలు - సన్నయగునటంచు శుక్రవర్త - మానమరికి దెలి
య మహినిమేలనిబల్కె - సుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరాయ ॥

శనియుదయము.

కం॥ శనిబాడమనగశపూచా - యను వైహస్యంబు చాయ
యని భువివెలయ - స్వనులకు ముదముఘటిల్లును - వినమాయ
నిబల్కెనయ్య విషగరిచంద్రా ॥ సీ॥ అశ్వనిశనియున్ననగును
సుభిక్షంబు భరణిజేరిగొడ్డి వర్షుగును - కృత్తికనివశింప గురి
లేనికాలమా రోహిణికరువుగా నూహబడును - తగువులు ధర
లెచ్చు మృగశిరసున్న నారుద్రనుత్తర దిశభద్రకరము - పౌనర్వ
సునుభిక్ష మాపువ్యమినియున్న సల్పవృష్టాశ్లేషయందుజేరి - ప్ర
జకు నల్కటలును పంటలల్పంబును - నగును మఖజరించనరులకు
హిత - కరముగాను కొద్దితామమువ్లసనవచ్చు - సనియెలోకమున
కునాదిశేషా ॥ కం॥ శనిపుబ్బనున్న మేలును - గనుటకు లేను
త్తరకును గదలసుభిక్షం - బనదగును హస్తజేరిగ - జరులకుహి
తమునుచుబలికె సన్తార్గయుతా ॥ సీ॥ చిత్తరవిసుతుండు జేరిను
భిక్షంబు - సావతిలోనయున్న స్వస్థులము - అలవిశాఖనున్న న
ర్ధఫలంబని - బలికెపుడమిలోన పన్నగేంద్ర ॥ సీ॥ శనియనూ
రాధయందుననున్న తామము జ్యేష్ఠకెక్కినమేలు జెందుకీతిని -
కలిమూల పూర్వపాథలనున్న మేలొను యుత్తరాపాథయందు

న్నవరపు - శ్రవణమందున సుభిక్షము ధనిష్ఠను శతభిషములనున్న
 సుభిక్షకరము - యుర్విపూర్వాభాద్ర నుత్తరాభాద్రలందున్న సు
 భిక్షంబు నెనగుచుండు - మధురరాజ్యహాని పృథివిరేవతిలోన -
 చలగనిట్లు శనివిచారణమున - కొన్ని రాజ్యములలో కొరతలుండు
 నటంచు - జెప్పెగురువరుండు సర్పరాజ ॥ కం॥ గురుక్షణమున
 దానవ - గురుడుదయంబునను వానగురిశెనయడల్క - ధరణిసుభి
 యంబు నకా - కరమగుననిబల్కెనయ్య ఖగరాక్షావ్రీ ॥ కం॥ శని
 యస్థమించ నుదయించు - చను వర్షముగల్గెనేని జగతిసుభిక్షం -
 బుంబడి ధాన్యస్యసమృద్ధిని - గననగుననిజెప్పెనయ్య కద్రవశత్రు॥

సుభిక్షమర్చిక్షములు.

సీ॥ ప్రభవారిగా ప్రశ్న బడిన వర్షమునకులెక్కించి ఇఘనంత
 లెక్కిజేర్చి - యామొత్తములో మూడునవతలికినిద్రోయగా ను
 న్నమొత్తముగణికుడెలమి - నేడిటభాగింప నేర్పడుశేషంబు వ
 కటినాల్గయినను వచ్చునయము - రెండును నైదైన దండితొమ్మ
 ముగల్లు మూడారు నమకాలమునబెనంగు - నున్నవచ్చునెడల
 శూన్యఫలంబును - గలుగుననుచు దెలియవలయు నరులు - రా
 హుకాలమిందు రక్తిగావివరింతు - ననుచునిటులదెల్పె నా
 దిశేషా ॥

రాహుకాలము.

సీ॥ రాహుకాలముభూమి రాజల్లుచునుయుండు నాదివారము
 ఇర్వదారుపాత్మై - ఘడియపైవిధురోజు పడిమూడుముప్పాత్మై
 పైకుజదినమున బరగిరువది - రెండున్న రావలనుండు న్బుధుదినం
 బుపదిహేను పైబ్రహ్మస్వతిదినమున - పదునెనిమిదియు ముప్పా
 త్మైమీదట శుక్రవారము పదకొండు పాత్మైపైగ - నినజనిదిన

మందు నేడున్నరకుపైన గనమూడుముప్పాత్మై - ఘడియదనుక -
ప్రతిదినమున బెంగబడునట్టివేళల - శుభదకార్యములను సుమన
నాళి - జేయదగదటంచు జెప్పెనుకడుద్రేమ - సుఖమొసంగుమ
య్య సుబ్బరాయ ॥

గ్రహణఫలము.

. సీ॥ ఉత్తరాత్రయమున చిత్తహస్తాశ్వని పానర్వసుల జగత్త్రాన్వి
బుదిశను - గ్రహణమైననుభూమి ప్రజకుహానిఘటించు జ్యేష్ఠమా
ర్వాభాద్ర క్షితివిశాఖ - భరణికృత్తిక మఖపౌష్యంబులను వహ్ని
దిశగ్రహణంబైన వసుధజనులు - నలుగురురారుద్ర బలుస్వాతి
పుబ్బరేవతియు పూర్వాషాఢ శతభిషమున - నరశిజూడజూడ నా
శ్లేషలను దైత్య - విభునిదిశనుగలుగ శుభమునీక - కరువుదోచ
బడును ధరమీదననిబత్కె - నన్నుకరుణనేలు పన్నగేంద్ర ॥ సీ॥
శ్రవణమనారాధ భువినిమూలధనిష్ఠ రోహిణిమృగశిరశ్చ నూ
హజేయ - నీశాన్యముననుంటి భాశిల్లుగ్రహణము భూమిప్రజకు
మేలుపొందుపరచు - చైత్రపాల్గుణజ్యేష్ఠ శ్రావణంబుల సూర్య
చంద్రోపరాగముల్ చాతిభువిని - భ్రామికంబులు గల్గవలెనెక్క
నెలలోన రవిశశాంకులకును గ్రహణముమర - జనులకలహములు
ను ఘనులు నెచ్చుటయును - భయములలగుటయును న్రయబ
డుటయు - నిటులగలిగియుండు నిలమీదననిజెప్పె - సుఖమొ
సంగుమయ్య సుబ్బరాయ ॥

గౌరి జెప్పివపగటిముహూర్తములు.

. సీ॥ రవిమూడు నెనిమిది కవినాల్గు రెండొండు సమయంబుల
నుక్కడు సల్పుచుండు - బుధుడొంటనైదింట భువిసూనుడొంట
మూడేడింట విషమునంటించగలరు - గురుడారుమూడేడు గురు

తననుపశుసంఖ్యల విషయించు జగతిలోన - రాజురెండైదింట ర.
 విసూనుడొంట మూడింట కంటకమును జంటవరచు - నిట్లువగ.
 టియంచు నెనిమిదివేళలు బరగునుమూడు మున్నాల్కైఘడియ -
 వైక్కొక్కవేళకు నెప్పనావారంబులను జెప్ప నభయముల్ గన
 శుభాచ - లకును యెప్పబడవు లక్షింపగాభువి : నట్టివేళ విడ
 చిపెట్టి ఇతం - సమయములను జనులుస్వకార్యములు - జేయ
 వలయుననియె శ్రీకరఁ డా || . . .

ప్రశ్నావిషయము.

సీ॥ తనదుదక్షిణకరంబున తనదేహము దడనగానాలింగితమను
 ప్రశ్న - రెండుచేతులనుడల్ మెండుగాదవిడిన నభిఘామితంబన
 నలరుప్రశ్న - వెరువనేడ్వనునీటి దరినపల్లంబున భక్తి లేకనడుగ బ
 డెడిప్రశ్న - కుక్కకాకియుకుంటి గుడ్డిపాటియురంకు కొడుకును
 కుష్మంధులనుదాకి - యడుగబడినాదియు పుడమిదగ్గప్రశ్న ।
 మానటంచుజెప్పనొనువీటి । కనుగుణంబులైన కాలంబులనుజె
 ప్పె । నిండునుఖమొసంగు కుండలేంద్ర ॥ సీ॥ ఉదయమాలిం
 గతంబది పదిఘడియతొనభి ధూమితంబు మధ్యాహ్నముపది । ఘ
 డియతొనస్థమకాలంబు పదిఘళ్ళు దగ్ధంబనందగు.ధరణిలోన । నే
 ప్రశ్నకాలమొదాప్రశ్న జేసినమంచిగల్గినటంచు నెంచవలయు -
 ఏకాలమాప్రశ్నగాక రెండవప్రశ్న జేయ మధ్యఫలరంబు ఖాయబ
 డును । నిష్ఫలంబటంచు నెగడు మూడవప్రశ్న । జేసిరేనిఱలుల
 వాళిమీర । దెలిశిజెప్పవలయు ధీమంతులనిబల్కె । నుఖమొసం
 గుమయ్య సుబ్బరాయ ॥ సీ॥ కార్త్యుఖంబున మేషకంఠీరవములం
 దు దలచేటిప్రశ్న నిధానఫలము । మకరకర్కాటవృశ్చిక లగ్న
 ములలోన గలుగబడినప్రశ్న కాదుకాదు । తలకుంభవృషభముల్

గలిగున్న వేళల ప్రశ్న జేయగమించి ఫలమునిచ్చు । మిథునకన్యల
మరిమీనలగ్నంబున జేయంగదగుప్రశ్న శీఘ్రమునను । శార్య
నఫలమానుగణుతింప వైద్యప్తిచేయడిగిన ప్రశ్నజీవచింత । క్రింగు
జూచియడుగు చుందురుయదియ్యు । తొది మూలచింతయాను
పుడమి । సమముగానునడుగ న్వర్నాదిధాతుచిం । తనుచుజెప్పెన
య్య తక్షకవర, ॥ శేషార్థం॥ మఱియు వృశ్చకుడుచేతితో తనదే
హము దాకుచూంకిగినయెడ లాభకరమనిన్ని । శ్రద్ధగలిగిగ
లుగనటులయడిగిన ప్రశ్న ఆలశ్యముమీద స్వల్పఫలమిచ్చుననిన్ని ।
ఎడమచేతితో నడమప్రక్కతాకుచూ యడిగినప్రశ్న లాభము లే
దనిన్ని - తనచేతితో నితరునితాకుచూ యడిగిన నదికార్యము
భంగమనిన్ని - తనతల, నడుము, రొమ్ము, చెయ్యి, కాలు వీటిని
రుద్దుచు నడిగినప్రశ్న శోకమనిన్ని - దెలుసుకొనుము ॥ సీ॥
ప్రశ్నజెప్పెడివాడు పడసురముఖమయ్య యడుగువాడెదురైన
బడయుశుభము - దక్షిణోత్తరముల దలపడియడిగినా ఫలము
దూరంబని బలుకబడును - నైరుతీశాన్యంబుననుజేరి యడిగినప్ర
శ్న త్వరనుగొప్పఫలమొసంగు - వహ్ని వాయువులను వడిప్రశ్న
జేయగా ఫలవిరోధంబని దెలియంగును - ప్రశ్న యక్షరముల పా
లుమూడిటదీయ - శేష మొకటియైన వాళిరెండు - కొద్దిఫలమొ
సంగు ఇద్దరలోనున్న - భగ్నకరమటంచు బలికెనధిపా ॥

శ్రుతిములవిషయము.

గీ॥ వంటితుమ్ముచేటు వనరదెప్పించును - జంటతుమ్ము శుభము
నంటజేయు - తుమ్మిదగ్గనేని దోపించుశుభమును - గనుమనియె
భుజంగకాంతిఘనత ॥ కం॥ మరణము తుమ్మినచీదిన - స్థిరపడుప
శ్వాదులిట్టి చేష్టలుజూపా - తరుచుగ కీదో మరణము - గురుతి

దుననిబల్కెనయ్య కుండలినాథా || కం|| విడెమున్న మందునపు
 దును - పడుకొనగా బోవునపుడు పదపడితుమ్మ - పుడమినిలా
 భకరంబగు - నడియని దెలువంగదొడగె శ్వశనగ్రసనా || గీ||
 ఎటకుబోనునని నటునేనువచ్చెద - ననిన కూడుగుడువమనిన పో
 వ - వద్దనంగచేటు వచ్చునిజంబని - బలుకదొడగెనయ్య వన్న
 గేంద్ర || అవయవములదరుట || సీ|| కుడిప్రక్క నడినెత్తి ఎ
 డమి చేపయు నెసలో కడిచెక్కి కుడిభుజ మెడమకన్ను - రొమ్ము
 గడ్డమ్ము వాస్తమ్ము చేతులు క్రిందపెదవి దక్షిణయూరు పిక్కచురి
 యు అరికాళ్లు మీదికాళ్ళదరుట శ్రేయంబు కనులు రెండదరు
 ట గనినమేలు - ముక్కుయందరిన గోగమును దెల్పుననిజెప్పి బల్లి
 పల్కుల విధమెల్లడిపడ - జెప్పెకార్యమునకు నెప్పుగాకుడిబల్కు
 నూగుజేగ నెడమవయపునుండి - బల్కువెనుకగాను బల్కుమేలని
 జెప్పె - సుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరాయ || కం|| బల్లులనేక
 ముబల్కిన - నుల్లాసముగాననేక మొకటేబలుక - జెల్లును మే
 లననదిభువి - కల్లని బలుకంగదగదు ఖగరాధ్వయి || తొంక
 పాకడు || గీ|| బల్లిపాటరీతి వడితొండపాకిన - బల్లికేర్పరించ
 బడినతెరగు - ఫలములంచుజెప్ప వలననెభువిలోన - సుఖమొ
 సంగుమయ్య సుబ్బరాయ || పైడికరటేశఖనము || గీ|| పైడి
 కంటెబలుకు పలుకులు నాల్గింటి - వర్తకుఫలములేదు వాసిమీర
 నైనుబల్కుడగడ మానచ్చటనిజెప్పె - నిండుసుఖమొసంగు కుం
 డలేంద్ర || గీ|| ఆరుబంధుగాకడ విరోధంబేదు - పల్కునెనిమి
 దైన పరమకీడు - తొమ్మిదిగనుబల్కు దొరుకులోహములని - దె
 లిపెనయ్యఘనుడు దివ్యధరిత || కం|| పడిమేలునిచ్చునంతకు -
 నదిపైగాబలుకు నెడల నట్లెనాల్గు - న్నదలగ పైగలఫలములు -
 పృథివినిదగియుండుననియె భీకరయాపా ||

యంత్రములవిషయము.

సీ॥ వినరోరివరపుత్ర జనకోటికనుకూల మగుయంత్రములకొ
న్ని సగుపరచెద - శతసంఖ్యనుతవృద్ధి చౌశీతిగోవృద్ధి గాహత్రరి
సమాలు పరిగనిలుచు - నరువదినాల్గింట నరనాథవశ్యంబు నరువ
దిరెండింట సగుజుషయము - ఏబదినాల్గింట నేగ్రహంబునుగొట్టు
నేబదిరెండింట నెఱ్ఱినిఱుచు - నలుబదినాల్గింట నాగసర్పమునక్కు
నలుబదిరెండైన నలినిఱుచు - ముప్పదినాల్గింట ముదితనీల్లాగును
ముప్పదిరెండింట ముట్టుయాను - శరుణివలచుచుండు నిరువదినా
ల్గయిన - రెండుపదులరెండు దండివిధవ - మిచ్చునంచుబల్కె
మేదినిలోపల - సుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరాయ ॥ యంత్రో
ద్ధారము ॥ కం॥ ఈయంత్రములను సరనులు - వాయుదురెట్లు
న్నవినుము పదునారిష్టక - ఖాయపడగీచియందున - వేయందగు
సంకెలనియె విమలచరిత్రా ॥ కం॥ పదిరెంట మూటనారిట -
పదమూడ్పథాలు గర్భపదిట నాల్గిట - పదునెక్కగదులవరిస
గ - గదిఇంచకదగునువంట్లు గనుమనెనుగా ॥ గీ॥ రాశితె
ఱ్ఱిసఘము ద్రోశిపైశఘమునం - దొక్కటాకటి ద్రోష్ఠవక్క
గాను - ఇఘనుబలుకరించు ఇండ్రందువరసగా - వ్రాయవలయు
ననియె వానుకేంద్ర ॥ కం॥ రెంటనుతోమ్మిదిపదియా - రింట
డిట నెనిమిదింట రీతినిపదియే - నింట పదింటనుయెంటను -
యంతించక దగునట నెనుయార్తశరీర్యా ॥ కం॥ ఇటువ్రాసిరే
నియంత్రం - బేటుగూడినరాశితెఱ్ఱి వర్పడిధరలో - తటుకునజె
ప్పఫలంబులు - దిటపడుననిబల్కెనయ్య ధీజువినుతా ॥ ప॥ మ
రియు భుజప్రతిమీదగాని, రాగిరేకుమీదగాని గోరోజునము, కుం
కుఘము, పచ్చకర్పూరం కఙ్కూరి యినికలిపిన శిరాతోన్వర్నకలము
ముంచియంత్రమునువ్రాసి గంధ పుష్పాదులపూజించి ఇష్టదైవా

రాధనయ్యసప్తపతి పారాయణగావించి ధూపదీపాదినైవేద్యంబిచ్చి త్రిలోహితాయితనందుంచి ధరించేది ||

బాలగ్రహచికిత్సావిషయము.

గీ॥ ఇచ్చగలిగి జెపుమనిలను బాలగ్రహ - ములచికిత్సనిందు
దెలియునటుల - నిటలనేతృకర్మణ నేనటంచునుదెల్పె - నన్నునేల
మయు పన్నుగేంద్రం॥ శ్రీమార్గం॥ అదియెట్టులనగా మొదటిరోజు
మొదటినెల మొదటియేడు గలశిశువులకు సందనయను దేవత
సోకు - సందున జ్వరం, వాంతి, కడుపుపారుట, కాకస్వరవోదనఇవి
యుండును పాలుతాగదు, ఇందుకుశాంతి కాలువకువలాఫలనుం
డే మన్నుదెచ్చి ఆశబొమ్మనుజేసి తెల్లవన్నీమునుగట్టి కొత్తకుండ
లో అన్నము, పెరుగు, వుండ్రొప్పు గం, కుడుములు ౫, వ్రప్పు
వేనికూలు ౫, రెండువిధాలసండ్లు, దీపాలు 3, గంధమక్షింతలు
తెంకాయ, పువ్వులు, తాంబూలం, ధూపదీపం మొదలగునవి బె
ట్టి సంధ్యాకాల ముమ్మారు దిగదీసి తూర్పుదిక్కుగా నైమరాత్రు
లు గొనిపోయి విజృంభణమందుంచిరావలయును.

౨వ దినం—౨వ నెల, ౨వయేడుగల శిశువులకు సుసందనయ
ను దేవతపట్టును - ఇందున జ్వరం, కడుపుపారుడు, కస్తూరముత,
వాంతి, కాల్లుచేతులాడించుట, పాలుతాగకుండుట, బల్లిసలెపప్పు
ట, గలిగియుండును. శాంతి - పైజెప్పినమన్ను సజ్జే బొమ్మనుజేసి
పసపున్నీంగట్టి వంటకం పెరుగు, బెల్లం, సువ్వులపుంటలు ౨,
తాళికెలు ౨, సువ్వులుగలయు కూరలు ౨, దీపాలు ౨, వర్షపు
గంధం, వాసనగలపాలు, అక్షతలు, తాంబూలం, ధూపదీపాదు
లు కొత్తకుండలోసమర్పి పైప్రకారమేచేసి ఆగ్నేయమూల నై
రాత్రులుంచినచ్చేది.

3వ దినం—3వ నెల, 3వ యేడు, శిశువులకు పూతనయను దేవత సోకును - ఇందున జ్వరం, కుతి కయెండుట, మెడయాడించుట, పాలుతాగకుండుట, కడుపుపారుడు, వెంట్రుకలు నెట్టుకొనియుండుట, బలహీనము, శుమ్ములుగలిగియుండును. శాంతి - పై జెప్పినట్లు మన్నును బొమ్మను కేశి వన్నె వస్థ్రం, అన్నం పెరుగు, బెల్లం, యెఱ్ఱి అలచందలు, యెఱ్ఱిపూలు గంధం, అక్షితలు, తాంబూలం, ధూపదీపమునహా పైప్రకారం వుత్తరాన ౫ రాత్రులు వుంచవచ్చేది.

౪వ దినం—౪వ నెల, ౪వ యేడుగల శిశువులకు ముఖంజలియను దేవత సోకునందున జ్వరం, కనుమూస్తూ తెరుస్తూయుండుట, తల, శరీరము నెప్పులు, వాంతి, చనుతాగకుండుట, కడుపు పారుడు, చేతులు పిడికిళ్లు బడుట, గలిగియుండును, శాంతి - పైప్రకారం మన్ను బొమ్మకు నల్లవస్థ్రం గట్టి వన్నం, పెరుగు, బెల్లం నువ్వుల వ్రండలు ౧౩, దీపాలు ౨, పటాలు ౪, అక్షితలు పూలు గంధం, తాళికలు ౨, తాంబూలధూపదీపమునహా జిల్లేడాకులు కుండనుంచి పైప్రకారముగా ౭ రాత్రులు వాయువామూలనుంచి వచ్చేది.

౫వ దినం—౫వ నెల, ౫వ యేడుగల శిశువులకు నిరాళియను దేవత సోకునందున జ్వరం, కనుమూత, మెడవిరుపు, దవడకురుచుట, వాంతి, పాలుతాగకుండుట వేడలుచిక్కిపోవుట గలిగియుండును - శాంతి, పైప్రకారమే మన్ను బొమ్మకు వన్నె వస్థ్రం గట్టి నంటకం పెరుగు బెల్లం నువ్వులపిండి వేన్నెవడలు నువ్వులుచేరిన కజ్జాయం ౧, కూరలు ౩, దీపాలు ౨, పటాలు ౪, మల్లెపూలు గంధాక్షితలు తాంబూలధూప దీపాలు పైప్రకారమే ౩ దినాలు యీశాన్యానవుంచి వచ్చేది.

౬వ దినం—౬వ నెల, ౬వ యేడుగల శిశువులకు సంహారమును దేవత సోకునందు జ్వరం, కనుమూత, కడుపుపారుడు, వాంతి. దగ్గు, పుబ్బసము, శుష్కదేహము, చను తాగకుండును, శాంతి - పైప్రకారము బొమ్మకు నల్లవస్థాం అన్నం, పెరుగు, బెల్లం నువులవడలు, ర, కూరలు ౨, దీపాలు ౨, పటాలు ౨, పుష్పగంధాక్షితలు - ధూపదీప తాంబూలం సహా పైతెప్పినరీతి ౫ రాత్రులు వ్రేలిములవుంచి వచ్చేడి.

౭వ దినం—౭వ నెల, ౭వ యేడు శిశువులకు ఝంఖాళియనే దేవత సోకునందు జ్వరం, వాంతి, లోజ్వరం, వల్లచిక్కుట, పాలు తాగకుండుట, మిక్కిలియెప్పు, గలిగియుండును, శాంతి - పైప్రకారము బొమ్మకు ఎరువువస్థాం వంటకం పెరుగు, బెల్లం, దీపాలు ౩, అరటిపండ్లు ౩, టంకాయ ౧, పుష్పగంధాక్షిత తాంబూల ధూపదీపాలు పైప్రకారము ౩ రాత్రులు త్రాననుంచినచ్చేడి.

౮వ దినం—౮వ నెల, ౮వ యేడుగల శిశువులకు డావించఅంబి కయ్యనుదేవత సోకునందున జ్వరం, కనుమూత, వళ్ళువిరుపు, చేపడి కిట్లు, మెడకుంగుడు, కడుపుపారుడు, గలుగును, శాంతి - పైరీతి బొమ్మకు తెల్లవస్థాం వంటకం పెరుగు, బెల్లం, పుట్రాళ్ళు, ౨, నూనెబూరెలు, ౨, దీపాలు ౨, పటాలు ౨, తెల్లనిపుష్ప గంధాక్షితలు ధూపదీప తాంబూలాగట్లు పైతెరంగుననే యుర్పి ౯ రాత్రులు అగ్నేయానవుంచి వచ్చేడి.

౯వ దినం—౯వ నెల, ౯వ యేడుగల శిశువులకు అతికాయ యనుదేవత సోకునందున జ్వరం, వాంతి, కడుపుపారుడు, గలిగియుండును, శాంతి - పైమాదిరిబొమ్మకు వన్నెవస్థాం వంటకం పెరుగు, బెల్లం, నువులతాళిలు ౨ పులవలువేళి కజ్జాయం

పటాలు ౪. వాననగలపుష్పగంధాక్షిత ధూపదీప తాంబూలాదులు పైప్రకారమే 2 రాత్రులు పడమరగానుంచినట్లేది,

౧౦వ దినం—౧౦వనెల, ౧౦వయేడుగల శిశువులకు రేవతి యనేదేవత సోకునందున జ్వరం. మెడకుంగుడు. కడుపుపాగుడు. నారెసారెకు యేడ్చుచుండును. శాంతి - పైప్రకారమే బొమ్మకు కొత్తనస్థిం వంటకంపెరుగు. బెల్లం. నువ్వులు జేగుతాళికలు ౧౦ అరిశలు ౧౦ పడేలు ౧౦ నూనెబూరెలు ౧౦ దీపాలు ౪ పటాలు ౪ వాననగల పుష్పగంధాక్షిత ధూపదీప తాంబూలాదులు పైరీతిన 3 రాత్రులు బలియిచ్చేది.

౧౧వ దినం—౧౧వనెల. ౧౧ వయేడుగల శిశువులకు పిసాళియనుదేవత సోకునందున జ్వరం. వాంతి, మెడవిరుపు. పారుడు. మతిభ్రమ పాలుదాగకుండుటలుండును. శాంతి - పైరీతిబొమ్మకు తెల్లనస్థిం వంటకంపెరుగు. బెల్లం. నువ్వులపుండలు 3 చలిబిండి 3 దీపాలు ౨ పటాలు ౨ కూరలు ౨ వాననపుష్ప గంధాక్షిత ధూపదీపతాంబూలాదులు పైరీతిననే వరణమూలపుంచినట్లేది.

౧౨వ దినం—౧౨వనెల. ౧౨వయేడుగల శిశువులకు కదలం బలియదేవత సోకునందున జ్వరం. మూర్ఛభ్రమ తల రొమ్ము బరువు. దుస్వప్నాలు. శరీరంబిగుసుకొనుట. చేతులాడించుట నిద్రలేకుండుట పాలుతాగకుండుట ఇవి గలిగియుండును. శాంతి - మునుపుజెప్పినట్లే బొమ్మకునీలివస్థిం వంటకంపెరుగు. బెల్లం నువ్వుల పుంటలు ౧౦ కుడుములు ౨౦ దీపాలు ౪ లెంకాయ ౧ కూరలు ౫ గంధాక్షిత ధూపదీపతాంబూలాదులు పైప్రకారమమర్చి ౫ రాత్రులు యాశాన్యాసపుంచి వచ్చేది.

మంత్రం || ఓంసమో రావణాయనందనదేవతా బలిగ్రహతు

బాలకుమంచిమంచిస్వాహ - అనిముమ్మారు ఆకుండనుదిగదీశి చెప్పిందిశలండు పెట్టివచ్చేది. యేకల్పయెత్తుకోవలయునో అందులోవున్న దేవతను మంత్రంతోపున్న దేవతను మార్పుతు ఆకల్పదేవతపేరు వుచ్చరించేది - అట్టిమంత్రము నేతాటిమూకుమీదగాని రాగిరేకుమీదగాని వ్రాసికట్టేది. ధూపం || వేసాకు, కోష్ఠం, ఆ పుసాలు, వన, కురువాపిలి, యివినూరి ధూపమువేయుచుండేది. ద్రాక్షకాయ చనుచాల. ఆపుసాలలోకలిపి పోశినయడ్ల వుబ్బసం జ్వరం శ్వాసకాసలు హరించును. ప్రైవకారమగు మొదటినెంబడు నందనదేవతాకల్ప ప్రకారమని తెలిశేది.

బాలరక్షాకరయస్తోత్రం || సాధకుడు భుజప్రతిమీద సాద్య నామములిఖించి చుట్టువృత్తరేఖగీచి దానిపైయెనిమిది దళములు నుయేర్పరచి ప్రతిదళములో సః అనేఅక్షరమును వ్రాసి ఆయంత్రమును పూజించితిలోహతాయితనుంచి కట్టిన సర్వగ్రహములు విడిచిపోవును. సంధ్యాగర్భధారణయశ్చిం. భుజపత్రియందు సాద్యనామమును వ్రాసి అందుమీద రెండు రేఖలతో ముక్కొణముగాగీచి దానిమీద చతుష్కోణము రెండురేఖలచేగీచి కోణముల చివర త్రిశూలరేఖలమర్చి యంత్రమును పూజించి తాయితనుంచి కట్టిన గర్భవతియగును. సుఖప్రసూతికరయస్తోత్రం. భుజపత్రియందు సడడుముగా రెండుగీతలు అక్షరమువట్టె సందుండునట్లు పాడుగుగాగీచి కొసలుగల్పి పైక్రిందిభాగములందు నిడుపుగీతలుసాల్లునాల్లుగాగీచి కొసలుగల్పి పైక్రిందయందు మూడేళిగదులలో - కాం - హిం - అని ప్రతిగదిలోనున్న అడ్డగీట్లబంతిలో మద్య సాధ్యనామము యిరుప్రక్కల ఓం - హిం - అనిన్ని కడలరెండుగట్ల హిం - ఓం - హిం - అనిన్ని వ్రాసి పూజించికట్టిన సుఖప్రసవమగును. జ్వరశమనయస్తోత్రం || భుజప్రతి

యందు సాధ్యనామము దానినలుడెసల - సః - అని వ్రాశి దాని
 మీదవృత్త రేఖగీచి దానిపైనయెనిమిది దళములేర్పరిచి ప్రతిదళ
 ములోనున్ను. సం - అనే అక్షరము వ్రాశి దళపార్శ్వముల - హీం
 అనే అక్షరములు వ్రాశి యంత్రము వ్రాసిన యంత్రము చల్లని
 నీళ్లలో బెట్టిన ద్వంద్వమున్ను - వేడినీళ్లలో బెట్టిన శీతద్వంద్వము
 న్ను - చేతకట్టుకున్న కాలద్వంద్వము - భూతద్వంద్వములు మూడుగో
 జలలో హరించును. సర్వసాధ్యవర్ణయంత్రం || భుజప్రతిమీ
 దపదహరుగుదులు వచ్చేటట్టుచక్రంబి గనులలో పైనుంచినవరసగా
 అంబులకుని అంబులకు వ్రాశి పూడించి తాముతెనుం
 చి పురుషుడు కుడిచేతను - స్త్రీలు కంఠమందు కట్టుకున్నయడ -
 సకలైశ్వర్య భాగ్యములుగాంచుదురు. చోరసర్పాదిభయని వారిణ
 యంత్రం || భుజప్రతిమీద సాధ్యనామము గర్భమందుగల హీం
 కారము వ్రాశి హకారము క్రింద మ. ల. వ. యు. అనే నాలుగు అ
 క్షరములు వ్రాశి దానిమీద రెండు రేఖలతో చతుష్కోణమును
 వ్రాశి పూజించి తాయితనుంచెట్టిన చోరాదిభయములు దొల
 గును. సాధ్యనామమున యంత్రముకట్టించుకొనువారిపేగు || పచ్చ
 కర్పూరము, కుంకుమ, కస్తూరి, గోరోజుం, భివికలిపి సిరాచేసి
 జాజిపుల్ల కలంతో వ్రాశేది. లేకున్న అవసరమునకు రాగి లేకున
 గంటముతో వేయవచ్చును. తయివృద్ధవతన సంకల్పించి యం
 త్రం పూజించికోట్టిది.

నామనక్షత్రవివేకము.

గీ॥ నాల్గుపాదములగు నక్షత్రమునుగన్న - నట్టిపాదసంకమైన
 మెక్క - రాసియునుచుజెప్పె వాసిమీరంగను - నిండునుఖము
 సంగుకుండలేంద్ర || వ॥ అదియెట్టులగా చూచేచోల అశ్వ

ని - లి. లు. లె. లో. భగణి. అ, ఇ, ఉ, ఎ, కృత్తిక. వ్రా, వా, వి, వు, రోహిణి. వె, వై, కా, కి, మృగశిర. కు, కం, జ, శ్చ, ఆరుద్ర. కె, కొ, హ, హి, పునర్వసు. హు, హె, హొ, డ, పుష్యమి. డి. డు, డె, డొ, ఆశ్లేష. మ, మి, ము, మై, మఖ. మొ, ట, టి, టు, పుబ్బ. టె, టొ, పా, పి, పుత్రర. పు, ప, ప్తా, ధ, హస్త. పె, పా, రా, రి, చిత్త. రూ, రె, రో, తా, నాస్తి. తి. తి, తే, తొ, విశాఖ. న్నా, ని, ను, నె, అనూరాధ. నె, య, యి, యూ, భేష్ట. యే, యొ, బా, బి, మూల. బు, ధ, భా, ధ, పూర్వాషాఢ. డె, బో, బా, జి, పుత్రరాషాఢ. జ, జే, జై, జో, శ్రవణం. గా, గి, గూ, గె, ధనిష్ఠ. గో, నా, సి, ను, శతభిషం. సె, సో, దా, ది, పూర్వాభాద్ర. దు, శ్చ, ఛా, ద, పుత్రరాభాద్ర. దె, దో, చా, చి, రేవతి, అనితెలుసుకునేది.

గోచారఫలము.—సూర్యుడు జస్తరాశికి 3-౬-౧౦-౧౧ ఈస్తానముల యందుండగా శుభస్కరుడు. బుధుడు ౨-౪-౬-౮-౧౦-౧౧ ఈస్తానములనున్న శుభుడు. గురువు ౨-౫-౭-౯-౧౧ ఈస్తానములనున్న శుభస్కరుడు. శుక్రుడు ౧-౨-౩-౪-౫-౬-౭-౧౧ ఈస్తానములనున్న శుభస్కరుడు. అంగారక, శని, రాహు, కేతువులు, 3-౬-౧౧ ఈస్తానములందుండగా శుభస్కరులు. తక్కిన స్తానములందుండిరేని శత్రువు లనిపించునుచున్నారు.

స్వప్నఫలవిషయము.

౧! స్వప్నవిషయమై విచారించిచూడగా మొదటిరూములో రాబడు స్వప్నము 3 యేండ్లలోనున్ను, ౨వ రూములో రాబడు స్వప్నము ౧౨ మాసములలోనున్ను, 3వ రూము స్వప్నము ౧౫ రోజులలోనున్ను, 4వ రూము స్వప్నము ౭ రోజులలోనున్ను.

న్ను చాటివాటి ఫలములను దెలుపుచుండును. సన్యాసమున, తేజస్సుల మ్రుంగినట్లును, తాను దీనుడుగానున్నను, మనుష్య మాంసము దినినట్లును, సముద్రము తరచినట్లును, తనశిశ్నము తెగినట్లును, యోనివీడినట్లును, నాలుక తెగినట్లును, తామరాకులో పరమాన్నమాచి పదార్థముల భుజించినట్లును, మూత్రశుక్ల శోణి గంబుల జూచినను, త్రాగినను, పైంటికలదికొనినను, పుష్పముల జూచినను, పండ్లు భక్షించినను, ఆయుధముతో శత్రువును చంపినను. మేడలమీదనున్న పాలుగల చెట్లమీదనున్న సాలతోగూఁప నస్తువుల భక్షించినట్లును. గ్రామపగరవన సముద్రములను తన మోకాళ్లతో నడచి దాటినట్లున్నను, వకనిచే తానపజయమొందినట్లున్నను పురీషవిషములు భుజించినట్లును - రక్తములో మెలిగినట్లును - పెండ్లిపెద్దయినట్లును - రక్తరాస మొనర్చినట్లును - తన పైంటినరక్తము వచ్చినట్లును - తనతలపగలినట్లును - స్త్రీ పురుషుడుగాను పురుషుడు స్త్రీగానున్నట్లును - ఏనుగు నెక్కినట్లును - మలమూత్రములు పూసుకొని న్యశానములో పరుండినట్లును - దొంగిలించినట్లును - ఎద్దునెక్కిపోతూ మేలుకొన్నను - ప్రొద్దుటి డి. జలములోనుంచి వైడ్జెక్కినట్లును - సంకిల్లోచేతికి తగిలినట్లును - ఈగలదోమలచేత విశేషినట్లును - నడవలు, కొలనులు, పర్వతములు ననములు, పర్వతములు, మేడలు, వీటిని దుఖ్ఖాతుడుగానుండి జూచినట్లును - నవధాన్యములు, పత్రి, పుష్పములు, ఫలములను వజ్రస్థగితపాత్రలను జూచినట్లును - ఎరుపు పసిమిగల ఫలములొకరిచే నందినట్లును - తెల్లనస్థముగల స్త్రీని జూచినట్లును - తెల్లనిగంధవస్థములు ధరించినస్త్రీచే కాగిలింపబడినను - కర్మకుండలానులుధరించినట్లును - దుఖ్ఖాంచినట్లును మృతి నొందినట్లున్నను రత్నశయ్య పండినట్లున్నను - శింహాసనమెక్కినట్లున్నను - అన్ని

జ్యాలగనుపించినను తెల్లగుడ్డకట్టుకొని యగ్నిచేకాలబడినను పట్టు
గుడ్డ పుష్పం ఫలం యివిదొరికినను పక్షినైన పుష్పకమైననెక్కి
నట్లుండి మేలుకొనినట్లును గోవు వృషభము సరుడు వనుగు గుట్టి
ము మేడ తైల శృంగము వీటినిఎక్కి జలపానము శేషినట్లుండి
మేల్కొనినను తలపైమండుచున్న ధ్వజముండగా గ్రామములో
దిరిగినట్లున్నను పాము తేలు చిర్త పురుగు పక్షులు వీటిచేకరు
వబడి భయము లేకుండినట్లును విర్తహోదకములో స్నానము క్రీడ
శేషిట్లున్నను తల్లిని తండ్రిని దేవతలను రాజులను జూచినట్లును
పక్షి గుఱియు గజము గృహము వీటిని తెల్లవిగాచూచినను - ప
ర్యతశిఖరమును ఫలవృక్షముల నెక్కినట్లును - ఫలములు కోయు
నెడ కాళ్ళునడకినను - ధ్వజము గజరథములు దేవాలయములు
మంచకాదులను జూచినను ప్రాకారము యానము బంగారు ధన
స్సు తెల్లనిగొడుగు వీటిజూచినను పుల్కాగ్రహములు నక్షత్రము
లను మెరుమును పురుమును వర్ష మేఘమును జూచినను మట్టికుం
డ భూమి మంత్రము ఇవిదొరికినట్లున్నను పాలుపిండినట్లును పిల్లం
గ్రోవిపూడినట్లును తువాను హరించినట్లును మిత్రులు బంధువులు
స్వజనములు వేషధారులు వీరలనుజూచినట్లును అన్నము పెరుగు
పాలు వీటినిజూచినను తిన్నట్లున్నను భక్ష్యవ్యమాన్నములు తిన్న
ట్లున్న హంస చమరకాకి నెమలి చక్రవాకము వీటిజూచినను చి
లుక గోరవంక పావురము కోడి వీటిపళ్ళుకులు విష్ణును పూర్వచం
ద్ర సూర్యులవ్రదేయకాలమధ్యదు చూచినట్లును సర్వస్థిగ్భుడైన వాని
దేవతలమును చూచినట్లును అడగుర్రములు అడకొంగన్నుకొని
మేలుకున్నను నురుగుతోగూడినపాలు త్రాగినను దేవతలు పితరు
లు లింగధారులు వీరభేషిజెప్పిన నరసత్యచుగును ధ్వజస్థాపన మం
చారము లత గుల్తములను భూమిలో నాటినట్లున్న నదినిజపడు ఆ

కాశమందు మేఘధూమములతో గూడినట్లును చూచినట్లును ఆవ
రణమందు నీళ్లుపారినట్లును గ్రహములను తెఱ్ఱబెట్టినట్లును కూ
డనివస్థవుల ధుజించినట్లును కూడనిజోట్లకు పోయినట్లును పుష్ప
భూషణాదుల ధరించినట్లును గీతమును నవ్వును శింహానాదమును
వినినట్లును పచ్చిక బట్టనుచూచినట్లును పుష్పఫలాదులుగల చెట్ల
నుజూచినను ఎక్కినను కోశినను ఏలకులు లనంగములు కర్పూర
ము జాజకాయ ను వాననద్రవ్యముజూచిననువినినను జువ్వ మారే
దు మర్రి వెలగ పాలుగలనృత్యనాటనను బొండుమల్లె జాజపువ్వు
మదనబాణములు నవమల్లికా పుష్పములు జూచినను దొరికినను
చెరుకు తమలపాకులు వీటినీజూచి భక్షించినను ఇట్లున్నయడల
శుభఫలమును పొందుదుని జెప్పుచున్నారు.

దుస్వప్న విషయము.

నాభికంటె ఇతరప్రదేశమందు తృణము పుష్పము వృక్షము
వీటినలనబుట్టిన చమురురాచుకొనినట్లును వీటిత్రాళ్ళచే కట్టబడిన
ట్లును గార్ధభ మహిష జంబుక సర్పములనెక్కి క్రీడించినట్లును
గోమయము చమురు బురద వీటిచే మలినజలములతో ముణిగినట్లు
ను వంటికిరాచుకున్నట్లు దృష్టిభేదమైనట్లు దంశములు బాహువు
లూడిపడినట్లు సూర్యచంద్రధ్వజతారకలు రాలినట్లు ప్రవాహ
ములో ముణిగిపోయినట్లు నట్టుకున్నత్రాడు తెగినట్లు తల్లిశరీరమం
దు ప్రవేశించినట్లు కాకధ్వనివిన్నట్లు అదితల కెక్కినట్లు ముఖలో
మములు కొప్పు గోళ్ళు మిగులపొడవైనట్లు వికృతపుస్త్రీని శేవిం
చినట్లు పశువులు మృగములు ప్రకోపముచేతనకు నాశముగల్గినట్లు
పక్షులనెక్కి వుదకముపై తేలాడినట్లు వర్షమున దడిచినట్లు మలిన
పథము గట్టినట్లు దిగంబరుడైనట్లు బాట్టుతుడిచినట్లు హాస్యములు

చేదించినట్లు ఇండ్లు మేడలు కొండలు గుహలు వీటిపైనుంచి దిగువకుపడినట్లు వరలేనికత్తి దొరికినట్లు సర్పము కర్మనాశికలందు ప్రవేశించినట్లు గాడిద మృత పోతుపంది వీటి నెక్కియుండిగా మేల్కొనినను చోరులు పొడిచే యెద్దులు పులి మహిషము వీటిచే బాధపడినను ముండ్లుగలచెట్టు నెక్కుడుగా యెక్కిదిగకుండా మేల్కొన్నను కేశములు దంతములూడినట్లు గాడ్డలకట్టబండి చెక్కి దుశ్శిఖముగా జనినట్లు తక్తవస్థ మాల్వ్యానులేపనందైనట్లు బురద బూసికున్నట్లు భయంకరముగు మృగవానరసూకరము లేదిరించినట్లు తైలము పునకము నెయ్యి వీటిచమురుచేతను అన్నముచేతను తలకంటుకన్నట్లు పీతాంబర గందాను లేపనయగుస్త్రీ కాగిలించినట్లు ఆముగం మోచుగ మందారం గన్నేరు వీటినిజూచినట్లు పెద్దమేళుము అకాలమాలోవర్షము అనపగుమ్మడి పుచ్చ పొట్ల మొరలగు తీగెలకాయలను వాకుడు ములక ఈకాయలను దేవతలు గోవులు లింగధారలు పితృదేవతలు వీరలాడిపాడి ద్వనిచేస్తున్నట్లు చంద్రుడు మేడ చెట్టురచ్చ విగ్రహము లివిపీడిపోయినట్లు ఇట్లుగాన్నించునెడల దుష్టఫలమిచ్చునని తెలిశేది. శాంతి ప్రాప్త్యనసేన్నానము జేసి విఘ్నేశ్వరపూజచేసి పెద్దలకుదానములిచ్చి ఇష్టదేవత వారాధించి నదోషనివారిణమని పెద్దలు చెప్పుచున్నారు.

ఛాయాపుకపాదివిషయములు.

సీ॥ వినరోరివరభక్త విన్నపింతు నెకవీర కరమైనయోగముల్గరణిలోన - అవ్యపాదచ్ఛాయ యమరియుండెడివేళ నినసోములను తాను వెనుకజేసి - కంఠస్థలినిదృక్కునంటించి యొకఘంటరెప్పార్పు లేకనారీతినభము - నీక్షింపగాను ప్రత్యక్షమానెక విగ్రహమునందు శుక్లవర్ణముగనైన - కనకకాంతిగనైన గాన్నింపజేయం

బు నెరుపుగా నలుపుగా నెరుకబడిన - కడుహానిగలిగించు కరిపా
డములు లేమి గననారు నెలలకు నణగునిజము - శిరము లేకపోవడి
రముగా మాసత్ర - యమునజూడగలడు శమనుపురము - సత్య
మిదియటంచు సరసులువినబల్కె- జూడునన్నుకరుణ సుబ్బరాయ.

సీ॥ జలపూర్ణ చంద్రసూర్యులను దర్శించెటి తరియామ్యము
సనెక్కు దగిలియున్న - వర్షాంతమునకును వారుణమున్ననైన పా
ణ్ణాసపరిమితి జగతిలోన - యక్షగాటాదిశయందు నీక్షింపమాస
త్రయమునకు నింద్రభాగమున్ననైన - మాసాంతమునకును మాస
పుండగువాడు లోకదూర్ఘ్ణుడై భీకరమగు - కాలకింకరవరులచే క
ట్టువడుచు - తనదుపరివారమొకటైన దగిలిరాక - భూరినరకాభి
లోబడి పొరలుటకును - దండధగుపాలబడుననె కుండ లేంద్ర ॥

శేషార్థం ॥ మరియు సూర్యచంద్ర బింబములకు మద్యచిద్ర
ములుబడియున్న యడపదిదినంబులకును - పొగగప్పింట్లున్న యడ
గ దినములకును - మంటమండినట్లున్న నాదినంబునను మృతినంభ
వించును - ధృపుండనేముక్కుచివర గాన్పించకపోయినను - అ
రుంధతియను నాలుకయగు పడకున్నను - చంద్రబింబము నలుచ
దరముగాసాగుచున్నను ఆరుమాసములలో మృతిజెందునని చెలి
యవలయునుగావున సాధువులగువారు నడైనంకేతవాత్సరం అని
న్ని శివాత్మతరంసాస్థి అనిన్ని హరిహరులకన్న వేరొకరుగారు గ
నుక గురుదీక్షునైంది తారకసాంఖ్యమనస్తామలెరింగి త్రికరణ శు
ద్ధిగలిగి అంత్యకాలంబున గనుపడు ఘహాభయంకరమగు వాత పి
త్తశ్లేష్మ రూపులగు యమదూతలకు భయంబునెందక మిక్కిలి
భీరుండై పరమాత్మను దర్శించి యందుతాను ఘటాకాశము మ
హాకాశమందు గలయూరీతిని ఐక్యసమాధిని బొందవలయును అని
పెద్దలు జెప్పుచున్నారు. ద్వాదశాక్షరి మంత్రకల్పం—అశ్వశ్రీ

దావ్యదశాక్షరి మహామంత్రశ్చ అచలగుమిః అవినాశశ్చందః అప్ర
మేయశక్తిః అభవౌనానౌతా అమృతబీజం అయమాత్మతత్త్వ మ
శ్వాది జ్ఞానసహితం కీలకం అఖిలకాలేషు పరిపూర్ణమస్థిమాయా
సహితమేతత్ప్రపంచం నాస్తితినిశ్చయ శిష్యధర్మం దావ్యదశాక్షరి
మంత్రజపంకరిష్యే యేతన్నిధ్య, అంగుష్ఠాభ్యోన్నమః శుద్ధవియతు
తర్జ, కించనాస్తి, మధ్య, యేతన్నిధ్య, అనా, శుద్ధవియతు, కని, కిం
చనాస్తి, కరతల, ఏవం హస్త్యుద్. ముదిన్యాసః అహంపదార్థరహితభూ
భూవస్సుచకోమితి దిగ్భంధః ధ్యానం అచలంబాధ్యం సర్వతోకే
మపూర్ణం సర్వాతీతస్వాను భూతాన్యగమ్యం ప్రాప్తం క్షమా
శుద్ధమే తద్వియద్యై కించనాస్థిత్యేనమేవ ప్రపద్యే అనాచ్యంహ్య
ఖండంహ్య లక్ష్యంహ్య బాధ్యంహ్య సంగంహ్య వేద్యంహ్య చిం
త్యంహ్య రూపంహ్య సాద్యంహ్య స్థాద్యంహ్య తీతంహ్య సంతం
హ్య శుద్ధ్యంహ్య నామంసదాహం నమామి. మంత్రం. ఏతన్నిధ్య
శుద్ధవియత్కించనాస్థి. ఈపుత్రబట్టబయ్యు కంఠేమిలేను—పో
డశాక్షరి మంత్రకల్పం - అశ్యస్త్రీ పోడశాక్షరి మహామంత్రస్య
నిరంజనగుమిః నిరహంకార ఛందః నిరామయ నిరాకాశ దేవతా
నిరావరణ బీజం సీస్త్రీగుణ్య నిర్తాయక విజ్ఞాన శక్తిః నిర్గుణప్ర
జ్ఞాన రహిత కీలకం నిఖిలకాలేషు మాయాహిత భూతవంచక ని
ర్మిత దశాతికమాత్ర పంచప్రాణ మన్తాబుద్ధి సహిత సుశ్చక్ర
రిం రహిత శిష్యర్థం పోడశాక్షరీ మంత్రజపం కరిష్యే- నిర్మూలం,
అంగుష్ఠాభ్యోన్నమః. ఏతత్. తర్జ, అజానశ్చరీరం, మధ్య, నాస్థి,
అనామి, కేవలం, కని, నిర్మూలమే తదాహం శ్చరీరంనాస్థి కేవల,
కరతలకర, ఏవం హస్తయథాదిన్యాసహ. సమన్ధవిరోహయ త్రయ
కాలేషు మద్రహిత నిశ్చయో బూర్భువ స్సుచకోమితి దిగ్భంధః
ధ్యానం - సర్వనిగమగుంహ్యం శాశ్వతం సర్వకాలం నకలదివిజమ

ధ్యం సర్వధిక్పూర్వ మాధ్యం, సకలభయనివారం సర్వలోకాంత
రస్థం సకలముని హృదిస్థం సర్వదేశప్రశస్థం - శ్లో॥ నిర్మూలమేత
దాజాన శరీరం నాస్తికేవలం. ఈమూలములేని గుర్తెరిగే శరీర
మేమిలేదు. నిరావరణ పరిపూర్వ పరిసిస్సాహ మస్తి. పంచవహా
క్షరి. కలగన్నశరీరము మేలుకొంటేమిలేదు. శరీరరహితులై సక
లము లేనటువంటిపదవిని పొందవలయును.

మృతకాలదుష్టక్షత్రవిషయము—సీ॥ మరణదినంబునఁ బర
గెడు నక్షత్ర ములదోషమందున నెలియవరతు - సౌనంద్యసు విశా
ఖ పశ్చయుత్తర యుత్తరాషాఢ కృత్తిక రాజలంగ - దోషము
ల్పాక్షేప్త దోషించు మృగశిర చిత్తలరెండ్రెల్లు జెలగుచుండు -
క్షితిధనిష్ఠాది రేవతివగున్నట్టి విరుతారలనెన్న నారునెలలు -
దోషమంటునట్టి దోషహరింబుకై - వదలవలయునిండ్లు వాసిమీ
ర - నిట్లుగుఘలమతము నెరుగబల్కితివను - మనివచింపదొడగె
ఘణికు లేంద్ర.

సాముద్రికవిషయము.

సీ॥ సాముద్రికముకొద్ది సర్వస్థుడయగల్గ జేష్ఠబూ నెడనట్టి పం
గతులను - సురుషజాలమునకు మాఖవక్షనేత్రముల్ కడువెడల్పు
యిన భాగ్యంబుగల్గు - కరిపాదజింహవాప్త మరయంగ మృదువు
నై యెరుపైన ధనికుడౌ ధరణిలోన - పిరుదులంటుటయును కురు
కరములు నిడివ్రేళ్ళు వెడదపాదములైన విభవమనకు - హస్తమ
రయమిట్ట యెనభూస్థితవేడ - ల్పమున ద్రవ్యమసితమైనభూరి -
యఘదరిద్రములును యడబాయననిబల్కె - సుఖమొసంగుమయ్య
సుబ్బరాయ. సీ॥ చరణతర్జునివ్రేలు కరకనిష్ఠికవ్రేలు కరమనామి
కమున గలుగునట్టి - మూడుగీతలకును జూడగామిగల దీర్ఘాయు

వై ధరణీస్త్రీభోగ్యమామహు - చేతిగోభృషిప్పి జలగి తెల్లగనున్న
దారిద్రహంశ సందర్భవిలచు - సంగువృక్షాలమందాని యనామి
కవరకెరుపైరేఖ సురుచిముగ - ఖండములును లేక దండిగా నె
గడిన - నాయువున్న ద్రవ్యమతిశయంచు - నలుపుఖండములును
గలుగుదుఖంబని - దెలిపెగురువరుండు దివ్యచరితా || సీ|| హ
స్తపాదముల మత్స్యంకుశ శంఖచక్రాబ్జ నక్రంబులు గలిగియుం
డ - రాష్ట్రాధిపతియాను సమంత్రజేతృమన సూర్యరేఖలుయున్న
నండుధనము - తగిచిటికింప్రేలి దిగువగారెండవప్రేలుకంటెకురే
ఖ సమలమగుచు - ఖండరేఖలుచూడ గల్గకున్ననుకీర్తి వృత్తుడొ
గోధుమ రేఖక్రింద - నైమిరేఖలున్న నభ్యుక్తులగల్గుచు - రంయ
తగ్గుయైన నటులదగుగు - ఖండమాహయాము కడుహీనమనిబ
ల్కె - నన్నుకరుణనేలు పన్నగేంద్ర || చం|| ముఖమునకడ్డగిత
లును మూడుగగన్నడ నర్వదేండ్లునొ - ప్రకటితనాల్లగీతలును ప
ట్టుగగన్నడ నెవ్వదేండ్లు యీ - రఖముననైమిరేఖలును రాజులు
చుండి శతాయువైభువిక - నిఖరముగా మన్నించునిది నిశ్చయ
మానన భోగిచంద్రమా || కం|| గనరెండురేఖలున్నను - మనగ
లరిల నలుబదేండ్లు మనుజులుయొకటై - ననురెండుపదులయేండ్ల
ని ఘనతరముగ బలికెయ్య కద్రువతనయా ||

వైద్యనిషయము.

సీ|| సిలజనురాకార మితనమాంశంబు జింభీరరసమున చాది
చాది - బిల్వనెండించియు పికకలుపదితోటి పుత్రమేసి వెన్నతో
పుచ్చుకొనిన - ఊష్ణప్రమేహంబు లుడుగు శైలజమున కునువు
త్రరేణాకు ఘనతగూర్చి - కవచంబుజేసి నున్నపుగుడ్డజుట్టియు పి
డక లిరువదితోటి నడుపుభన్త మూర్ఖంబులనుదృంచు సుర్విలోక

ల్నార కుప్పింటరసముతో కుదరనూరి - బిల్లెట్టిచీల పిడక వేదది
 తోటి - పురము తేనెతోడ బుచ్చుకున్న - ఊష్ణమణగనగు సభిష్ట
 మావధ్యంబ - టనుచు దెలిపెనయ్య ఫణికుశేంద్ర || శేషార్ధం ||
 శైలజమంగళ శిలాజత్తు - కల్పారసగా రాతినాగ - నీ|| ము
 స్పాల్గుంగడముతో ముదముతోనందర్థ పాలుశిలాజత్తు బంగారుచ్చి
 చింతాకునల్లేగు జంభీరరసముల ముస్తూకుమర్ధించి మూడుమాల్గు-
 పురమిడితేనెతో మూడుగుంజలఘేత్తునివ్వ తేల్చుష్ణము ల్మీరు
 చురుకు - లడగును ఫలము పగడములు తెల్లపాపాథ మర్ధఫలం
 బు త్రాణనూరి - మూసలోననువేసి మూతరాగినిమూసి మూ
 డుచీలలుజేసి పురమువేసి - తిరిగి జల్లెడుపాలుదెచ్చి వాటితో
 నూరి పిడకలు పదితోటి పురమమర్చి - తేనెతోనివ్వను తీరుజ
 న్నులునిమ్మ పులుసుతో పగడాలు గలిపినాన - వేళిపూటయు
 నుంచి యెత్తిజల్లెడుపాల మూడురోజులుయుంచి పురమువేళి - తి
 న్న రక్తశూలలున్న నెత్తురుభేది - రక్తపిత్తకునును సత్తపిత్త
 ములనాంచుచుండు నిలలోనకడు ప్రేమ సుఖ మొనంగుమయ్య ను
 బ్బరాయ || తియ్యపత్తము. నీ|| పగడముల జల్లేడు పాలతో
 మర్చించి కుక్కుటపురమేళి చక్కగాను | మురిపిండజింకకొమ్ముకు
 కవచ మొనరించి ధైండుభస్మానుల ఖండితముగ | ననుపానములని
 వ్వ నవనికానశ్వాస క్షయక ఫరోగాల చండ నిజము | ఫలముతా
 శకపాడి కలిశంబులోవేళి జల్లేడుపాల్బోళి ఛండపురము | బెట్టి
 పెంకుమూళి మట్టిచీలలమర్చి | పిడకలిరువదితోటిపురమువేయ
 భస్మగును ఇనుప భస్మమిట్లేయగు | ననుచుబలికెనయ్య ఫణివ
 రేణ్య || శంకము. గవ్య, కల్పారభస్మములు. నీ|| వజ్రమూలి
 రసాన వరశంఖమర్ధించి పురము పాత్రైశతంబు పిడకతోటి |
 ఏడుమాల్లేయుచు వాడగానీరు గుల్మమునీరు చురుకులహస్య.

నిజము । వచ్చుగన్వలుః మ్మ ఫలరసంబునూరి విడకలుఫదితోటి
పుతముత్తిచ్చి । తేనెనేతితోనిన్వ తిరువాయుపుపక్క శూలరోమ్ము
ననుప్పి సూటిగాను । రాతినారపడేను రాత్యలుగోమ్మాత్రమున
వేళి దంగేబాకును మధించి । పొదిపి గజపుటాన పొనగించి కల
కగడ । వెన్నగూర్చుకొనుచు తిన్ననకల । మేహజాలముణచు మే
దినిలోనని జెప్పెగురువరుండుశ్రీకృష్ణుని॥వజ్రములిక్కియననల్లేరు॥
యిచ్చాపత్యం ॥ లవణభస్మం ॥ ఘంచిపుష్పం వెలిగారం, నర్జతౌ
రం, సూరాకారం, పట్టిక, శిలాజిత్తు, యివినమం నిమ్మపండ్లరసా
నూరి బిళ్లతట్టి పండించి చీలజేసి ౧౦ విడకలపుతం, తిరిగి ముచ్చ
కాయరసానను గచ్చాకుతోను పైప్రకారమే పుతమేళి అన్నపాన
ములతో ఇచ్చిన వాయువులు, శూలలు, చురుకులు మానును॥
యిచ్చాపత్యం ॥ గీ॥ శంకమునుదుష్టుపరసాన చల్లలోన । నానవే
శైత్రి వుష్పతో నద్దించిత । బలియుకేడ్లపుతం విడబాగుగాను॥
శూల్బలనువట్టుచుండును సుబ్బరాయ ॥ శేషార్థం ॥ పుష్పనూరిప
ట్టించేది, వేసిల్లు అల్లపురసాననిచ్చేది యిచ్చాపత్యం॥ పరంగియో
గం. పరంగి ౧౦ ఫ, ఆర్తికరూరం ౫ ఫ, పాక్షినిూరి పైచక్క
ముక్కలుజేళి దుత్తబోపోళి ఆవునయ్యి సోలెనుపోళి చీలజేళి ౯
గోజులు పేడదిబ్బలోపూర్చి తీసివాడుకోనేది. తిమ్మరము మొదల
గు వాయువులు హరించును. కందివప్పుపాతచింతకాయ వచ్చుపివ
త్యం. ఫలత్రిగుగ్గులం. త్రిఫలములు ౩ భా, పిప్పల్లి ౨ భా, త్రి
ఫలములచే శుద్ధించిన మహిసాక్షి ౫ భా, యివినూరి వ్రంజలుచే
శి భక్షించిన భగం భరాది సకలవ్రణములు మానును. యిచ్చా
పత్యం. పూరయోగం. గజపూతం, పట్టిక, సూరాకారం, మిర్యా
లు, యివినమం నీళ్లలోనూరి వకేమాత్ర కుంకుమగింజంత శేవిం
చిన వాయువు, రక్తశేఘ, నీరుచురుకు మాన్పును॥ యిచ్చాపత్యం॥

వీరమైనం.—వీరం, పూరం, లింగం, వాళం, త్రికుటుక
 మూలు, కటికరోహిణి, వాము, వాయులవంగం, నల్లజలకర, కుర్రా
 సానివామ్మ, నన్నరాస్త, మోడి, ఇవిసముభాగం. తేనెతోనూరి శ
 నగింజ ప్రమాణమాత్ర శేవించేది వాయువులు, జ్వరములహ
 రించును. ఇచ్చాపత్యం. కస్తూరిమాత్ర. కస్తూరిగ, ౭ కుంకమపు
 వ్యగ, పచ్చకర్పూరంగ ౪ గోరోజవంగ, జన్నుగ, పావుదారగ, ర
 నకర్పూరంగ ౨ రిశ్యంధూరంగ ౨ యింగిలీకంగ ౨ త్రియాభారం
 గ ౨ నల్లజలకంగ ౧ కుర్రాసానివాముగ ౧ సదాపాకు ౩ కట్టలు
 ఇది అక్షుజముడురసాన నూరిగురిగింజమాత్రలు శేవించేది. వ్యాధి
 చూచ్చిపత్యం. రసవంగమాత్ర. రసం ౧ భా, చల్వమిర్యాలు ర
 భా, రేవలచిన్ని ర భా, యివిలన్నియు ౨ ర్కూములు కలియ
 నూరి పూటకు బేడయెత్తు తేనె అనుపానంతో ౫ రోజులుతినేది.
 తియ్యపత్యం శఘసహమేహములబట్టును. చిత్రమూలయోగం ||
 చిత్రమూలం ౨ భా, తెల్లజల్లేడుచక్క ౨ భా, పరింగిచక్క ర
 భా, చూర్నించిపూటకు పాత్రెతులంచొప్పన తేనెతో ౧౦ రో
 జులుపుచ్చుకొనేది ౧౩ సవ్వలను హరించు తియ్యపత్యం. తెల్ల
 బాయమాత్ర || ఇంగిలీక, విషకండ్రీకలు, రేవలచిన్ని, సూరా
 కారిం జీడిగింజలు, నవాసారం ఇవిసముం అన్నిటియెత్తు తెల్లపా
 యలువేళి ౨ ర్కూములునూరి కుంకుడుగింజంత మాత్రలు ౧౦
 రోజులుతినేది. యిచ్చాపత్యం శఘలహరించును.—శుద్ధలవిష
 యం రెండవభాగంలో చూచుకునేది. సంజీవనీవేహం || లిప్పతీగ
 శుద్ధించినది ౧౦ ఫ పేన్నేరుగడ్డ ౨ ఫ త్రికుటములు ౩ ఫ తొలి
 శపత్రి అతిమధురం లవంగచక్క ౫ పత్రి ద్రాక్ష యాలకలు జ
 టామాంశి బాజికాయ కర్జూరపకాయ ఇవి ఫలంఫలం లెక్కను -
 పరంగిచక్క ౫ ఫ యివిలన్నియుచూర్నించి ౧౫ పలాలుచక్కెర

ముక్కాలు శేరు ఆవుపాలు కలిపి పాకంబట్టి పైచూర్నంకలిపి గం
పలాలు నియ్యిపోసి గెలికి ౪ పలాలుతోనెపోసి లేహంవండి పుశి
రిక్కాయప్రమాణం శేదించిన పూష్టములు గణకాకలు పూష్ట
వాయుపులు అజర్నములు నూటిపాకులు పుండ్లున్న నాభిమం
ట దేహపుడుకులు యివిహరించును. యచ్చాపత్యం. లవణధ
స్తం || మంచిపుష్ప, వెలిగారం, సర్జకారం, సూర్యకారం పట్టి,
శీలాజత్తు, యివినముం, పుష్పపండ్లంనాననూరి బిళ్లపట్టి ఎండించి చీ
లజేసి గం ఫిడకలపుతం తిరిగి. పుచ్చకాయరసానను గచ్చాకుతో
ను పైప్రకారమే పుకమేసి అనుపానములతో ఇచ్చిన మ్మాయువు
లు, శూలలు, చురుకులు, మానును యిచ్చాపత్యం. గీ|| శంక
మును దుష్టపరనానచల్లలోన - నానవేళెత్తి పుష్పతోనద్దించిత -
బలియుపేంళ్లపుతం బిడబాగుగాన్తు - సూలలనుబట్టుచుండును
సుబ్బరాయ || సేషార్థం|| పుష్పనూరిపట్టిం చేది వేనీళ్ళు అల్లపర
సాననిచ్చేది. ఇచ్చాపత్యం || కం|| ఇటువంటిధర్మములుగని -
భటువగు సంసారసౌఖ్య ఫలమెరిగినచో - ఘటియించ నగును
మోక్షం - బటుమీదట స్థాయిదొంకు ననియెఘనంద్రా || గీ||
ఇటులబలుకుచున్న నింపుపెంపువహించి - యట్టివిషయములను
పట్టుగాను - పూర్వకరుణచాత బోధింపుడనగుముం. - డిటుల దె
ల్పదొణగె పటుతరమున ||—యిందుమీదట రెండవసంపుటము
చూచుకోతిగినది.

అశ్వసారిరము.

సీ|| ఈపద్యసముదాయమేవరుపతించినవారికి హరుడిచ్చువైధ
వంబు - ఈదివ్యచారిత్రమెవ్వరైన విన్ననువారిపాపంబులు భారి
పోను - ఈజ్యోతిషగ్రంథమెవరేని వ్రాసినవారల కానందవార్గ

లు - ఈశాస్థితాత్పర్య మెవరెరింగించిన నాయురాగ్యబుల
 తిశయిల్లు - నిందువిషయగము నెవరుసాధించిన - కాలధర్మ
 ములును చాలదెలిసి - యెప్పుచునురనుచు జెప్పెనుకనుప్రేమ
 సుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరాయ || కం|| వ్రాలాదప్పులుసంధ్ర
 లు - జాలంగలచేనుశబ్ద సంగతులెగుగ - గేలింబెట్టకదిట్టక -
 పోలంగానెప్పరయ్య బుధజనులారా || 1 || రహినుమామహే
 శ్వరానుగ్రహమునల్ల - పరమశ్రీగుగువసుకరుణనల్ల - నేరచించిన
 ట్టి ఈశ్రంధమునునీకు - నప్పజెప్పినాడ నహికలేంద్ర || కం|| ఈ
 పద్యసముదయముగన - యూప ద్దహితుండు చంద్రడాతారకబు
 జావట్టువరకుహరుకృప - చేప్రబలగవలయు కడుప్రశిద్ధిగపుడమి.

ఉత్సాహవృత్తము-శ్రీయుమామహేశ్వరాజ్ఞ చేదగత్ప్రశిద్ధిగా ।
 వ్రాయబూసకన్న ముబ్బరాయవద్యవైఖరి ।
 శ్రీయుడైనిభూమినాది శేషుకర్పణంబుగా ।
 జేయవ్రాసినాడ హెచ్చుశ్రీలోసంగిబ్రాహ్మణ

గద్య. ఇది శ్రీయుమామహేశ్వ రానుగ్రహంబున - శ్రీమదఖండ
 సచ్చిదానంద స్వానుభవతీతుండగు హనుమునిగిరి శివరా
 మబ్రహ్మాండ గురుస్వాముల వారుపజేసించిన సంస్కృతము
 విశ్వబ్రహ్మసంశేషయః పారావారిరాకా సుధాకరుండగు
 పోకూరు సుబ్బరాయాచార్య తనూభవుండును కామాక్షి
 మాంబ గర్భజనితుండునునగు సుబ్బరాయాభి ధానుండాది
 శేషార్పణంబుగ రచింపబడెన సుబ్బరాయ పద్యంబులను
 మానవధర్మప్రదీపికయుందు జ్యోతిషసార యాపంజరయనేక
 హంశములుగల పూర్వభాగము నమూనము.

10181

